

วรรณกรรมและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประวัติการศึกษาต่อเนื่องทางการพยาบาลในต่างประเทศ

ประวัติการศึกษาต่อเนื่องทางการพยาบาลไม่มีหลักฐานยืนยันอย่างแน่ชัดว่าเริ่มมีมาแต่สมัยใดและประเทศใด อย่างไรก็ตาม การศึกษาถึงพัฒนาการของการพัฒนาบุคลากร พอดีใช้เป็นแนวทางให้ทราบถึงความเป็นมาของการศึกษาต่อเนื่องทางการพยาบาลได้ ดังที่ ฟลอเรนซ์ นิติงเกล (Florence Nightingale) ได้กล่าวไว้ว่า "เราไม่ควรคิดว่าตนเองได้สำเร็จการศึกษาพยาบาลแล้ว เราจะต้องมีการเรียนรู้ต่อไปอีก ตลอดชีวิต (Let us never consider ourselves as finished nurses — We must be learning all of our life)¹ แสดงให้เห็นว่า ฟลอเรนซ์ นิติงเกล (Florence Nightingale) ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งการศึกษาพยาบาลคนแรกได้ทราบถึง ความต้องการการศึกษาต่อเนื่องสำหรับพยาบาลมานานแล้ว แคมโนทัศน์ (Concept) ของการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong learning) ของพยาบาลเพิ่งจะเกิดขึ้นไม่นานมานี้

ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศหนึ่งที่มีความก้าวหน้าทางด้านการศึกษาพยาบาล โดยมีบันทึกรายงานเกี่ยวกับการศึกษาพยาบาลและการศึกษาต่อเนื่องไว้ ทำให้ทราบถึงพัฒนาการของการศึกษาต่อเนื่องทางการพยาบาลได้ดังนี้

---

¹ Singe Skott Cooper and May Shiga Hornback, Continuing Nursing Education (New York : Mc Graw -Hill Book Co., 1973), p.

หลังจากโรงเรียนพยาบาลแห่งแรกในสหรัฐอเมริกาตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1873 กิจกรรมแรกสุดที่นับว่าเป็นการศึกษาต่อเนื่องของพยาบาลคือ สมาคมศิษย์เก่าของโรงเรียนพยาบาล ซึ่งตั้งขึ้นภายหลังนักเรียนคนแรกสำเร็จการศึกษาไม่นานนัก ได้จัดวาระการศึกษาอบรมให้แก่สมาชิก และได้กระทำอยู่เสมอในเวลาต่อมา¹

องค์การการศึกษาต่อเนื่องอย่างเป็นทางการแห่งแรกได้จัดตั้งหลักสูตรสำหรับพยาบาลที่จบการศึกษาพื้นฐานแล้ว (Post Graduate Course) จัดขึ้นโดยโรงพยาบาล หลักสูตรที่เป็นที่ยอมรับกันคือ จัดขึ้นโดยโรงเรียนพยาบาลในชิคาโก (The Illinois Training School for Nursing in Chicago) ในปี ค.ศ. 1894 โดยมีพยาบาลที่จบการศึกษาพยาบาลจากประเทศแคนาดา มาเรียนและฝึกปฏิบัติงานเพิ่มเติม ในปี 1900 หลักสูตรการศึกษานี้ได้จัดกันแพร่หลายขึ้นในโรงพยาบาลหลาย ๆ แห่ง²

ปี ค.ศ. 1899 วิทยาลัยครูแห่งมหาวิทยาลัยโคลัมเบีย (Teachers' College, Columbia University) ได้จัดหลักสูตรที่มีหน่วยกิตในโครงการภาคฤดูร้อน (Credit Course and Summer Programs) ให้แก่พยาบาลทำให้อาชีพพยาบาลก้าวหน้าไปอย่างมาก นับเป็นครั้งแรกที่มหาวิทยาลัยเข้าร่วมในโครงการศึกษาต่อเนื่องสำหรับพยาบาล

ปี ค.ศ. 1905 คลารา ดี นอยเยส (Clara D. Noyes) ได้ทำการสำรวจโครงการการศึกษาที่จัดให้แก่พยาบาลที่จบการศึกษาพื้นฐานแล้ว (Post -

---

¹ Signe S. Cooper, " A Brief History of Continuing Education in Nursing in the United States," The Journal of Continuing Education in Nursing 4 (May - June 1973) : 5 - 6.

² Ibid, p. 6.

Graduate Courses) ในโรงพยาบาล 40 แห่ง พบว่ามีการจัดหลักสูตรในหัวข้อเรื่อง
ที่แตกต่างกันไป มีโรงพยาบาล 4 แห่ง เท่านั้นที่จัดเป็นประจำ และมีโรงพยาบาล
10 แห่ง จัดให้เฉพาะพยาบาลที่จบการศึกษาจากโรงเรียนพยาบาลของตนเอง ผู้สำ-
รวจพบว่า โครงการการศึกษาดังกล่าวไม่มีมาตรฐานการศึกษา ขาดรูปแบบการศึกษา
ที่เหมือนกับทุกสถาบัน จึงไม่เป็นการจูงใจผู้เรียนเพียงพอ ผู้ที่ไม่อยากไปเรียนเนื่อง
จากรู้สึกเมื่อยหน่าย เวลาเรียนยาวนานเกินไป ต้องฝึกงานหนัก และได้รับผลประโยชน์
น้อย ซึ่งในการประชุมของสภาพยาบาลระหว่างชาติ ในปี ค.ศ. 1901 เฮลีน่า
แมคมิลแลน (Helena Mc Millan) ได้บรรยายเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาสำหรับ
พยาบาลที่จบการศึกษาพื้นฐานแล้ว ว่าพยาบาลต้องมาเรียนเหมือนนักเรียน มีการฝึก-
งานที่โรงพยาบาล ทำให้ผู้มาเรียนรู้สึกเหนื่อยหน่ายต่อการเรียนดังกล่าว ¹

ปี ค.ศ. 1912 มหาวิทยาลัยนอร์ท ดาโกตา (University of
North Dakota) ได้จัดตั้งโครงการศึกษาภาคฤดูร้อนสำหรับพยาบาลขึ้น และได้
มีการจัดตั้งในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ อีกในเวลาต่อมา

ปี ค.ศ. 1916 มีการจัดตั้งหลักสูตรพยาบาลสาธารณสุขที่ วิสคอนซิน
(Wisconsin) ทั้งนี้เนื่องจากการ ึกษาพยาบาลในระยะนั้นไม่มีการเตรียมพยาบาล
สำหรับชนบท จึงจัดหลักสูตรนี้เสริมให้ นอกจากนี้ยังจัดหลักสูตรระยะสั้น และหลักสูตร
ภาคฤดูร้อนสำหรับพยาบาลที่ต้องปฏิบัติงานในตำแหน่งต่าง ๆ ที่ไม่ได้มีการเตรียมตัว
มาก่อน ²

---

¹ Ibid, p. 6.

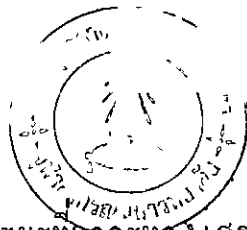
² Singe Skott Cooper and May Shiga Hornback, Continuing
Nursing Education, pp. 22 - 23.

ปี ค.ศ. 1920 วิทยาลัยและมหาวิทยาลัย ได้เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการ
 ทางการศึกษาต่อเนื่องสำหรับพยาบาลมากขึ้น เนื่องจากมีการตีพิมพ์เกี่ยวกับการศึกษา
 พยาบาลทำให้มีการตื่นตัวทางการศึกษาพยาบาลมากขึ้น ได้มีจัดหลักสูตรทั้งแบบมีหน่วยกิต
 และไม่มีหน่วยกิตให้ตามความต้องการของผู้เรียน เมื่อมีหลักสูตรระยะสั้น (Short - term
 Courses) หัวข้อเรื่องที่จัดขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เรียนส่วนใหญ่ จึงในช่วงระยะ
 เวลาเดียวกันนี้เอง สมาคมพยาบาลแห่งรัฐ สมาคมการศึกษาพยาบาลแห่งชาติ " ะ
 สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทย ก็ได้ให้ความสนับสนุนร่วมมือกับสถาบันการศึกษา
 พยาบาลในการจัดหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องสำหรับพยาบาลระยะสั้นขึ้น รูปแบบการศึกษา
 หลักสูตรมีทั้งการศึกษาในสถาบัน, การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshops) และการ
 ประชุมปรึกษา (Conferences) ¹

ปี ค.ศ. 1929 สมาคมพยาบาลอเมริกัน ได้ดำเนินการศึกษาสำรวจเกี่ยวกับหลักสูตร
 การศึกษาต่อเนื่อง พบว่า หลักสูตรการศึกษาทั้งนี้ ฐานไม่มีการควบคุมการสอนที่แน่นอน
 กัน ระยะเวลาในการสอนในชั้นเรียนแตกต่างกันไป ในแต่ละสถาบันจากสัปดาห์ละ 15
 นาที ถึงสัปดาห์ละ 15 ชั่วโมง และในปีเดียวกันนี้เอง ได้มีการจัดการศึกษาอบรมให้แก่
 ลูกจ้างในหน่วยงาน เพื่อเพิ่มพูนความรู้เฉพาะที่ปฏิบัติในหน่วยงาน (Inservice Education)
 โดย กุสฟอร์ด (Katharine Deusford) เป็นผู้จัดทำเป็นครั้งแรก จัดให้กับพยาบาล
 ประจำการของโรงพยาบาล คูค เคาน์ตี ในชิคาโก (Cook County Hospital in
 Chicago) และยังเป็นผู้นำในการจัดหลักสูตรที่มีหน่วยกิต (Credit Courses in
 Inservice Education) ขึ้นเป็นครั้งแรกที่มหาวิทยาลัยมินนิโซตา (University of
 Minnesota) ในปี ค.ศ. 1955 อีกด้วย ²

¹ Singe S. Cooper, " A Brief History of Continuing Education
 in Nursing ...," pp. 8 - 11.

² Ibid, p. 10.

ในปี ค.ศ. 1930 เป็นระยะที่ภาวะทางเศรษฐกิจของสหรัฐอเมริกา ตกต่ำมาก พยาบาลที่ประกอบอาชีพพยาบาลพิเศษเป็นจำนวนมากต้องหันมาทำงานในโรงพยาบาล ผู้บริหารโรงพยาบาลจึงต้องจัดโครงการปฐมนิเทศให้แก่เจ้าหน้าที่ใหม่ทุกคน ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้การปฐมนิเทศเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาบุคลากร เป็นการช่วยให้พยาบาลมีความรู้ทันสมัย และในระยะเดียวกันนี้เองได้มีการจัดหลักสูตรฟื้นฟูความรู้สำหรับพยาบาลที่ไม่ได้ปฏิบัติงานมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง (Refresher Courses) เพื่อให้พยาบาลมีความรู้ที่ทันสมัย และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ นับว่าเป็นการช่วยเตรียมพยาบาลที่ต้องการกลับมาปฏิบัติงานพยาบาลอีก

ในปี ค.ศ. 1940 หลักสูตรการศึกษาต่อภายหลังจบการศึกษาพื้นฐานแล้ว (Postgraduate Course) ที่จัดขึ้นโดยโรงพยาบาลเสื่อมความนิยมลง ทั้งนี้ เนื่องจากพยาบาลส่วนมากได้หันไปให้ความสนใจกับการเรียนต่อในมหาวิทยาลัย เพราะการศึกษาในมหาวิทยาลัยได้รับหน่วยกิต ทำให้มีโอกาสได้ศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไปอีกด้วย ซึ่งเมื่อศึกษาประวัติการศึกษาต่อเนื่องทางการพยาบาลมาแต่คน จะเห็นว่า หลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องทางการพยาบาลอย่างเป็นทางการที่จัดโดยโรงพยาบาล (Postgraduate Course) นับว่าเป็นก้าวแรกของการศึกษาต่อเนื่องอย่างเป็นทางการของพยาบาลที่ช่วยตอบสนองความต้องการของพยาบาล ก่อให้เกิดความรู้และทักษะแก่วิชาชีพได้อย่างดี ถึงแม้ว่าจะเสื่อมความนิยมลงในระยะหลัง แต่ก็ยังคงมีการจัดอยู่บ้างในปัจจุบันนี้ จากการที่ Postgraduate Course เสื่อมความนิยมลง พยาบาลหันไปสนใจการศึกษาในมหาวิทยาลัย ในปลายปี ค.ศ. 1940 จึงมีมหาวิทยาลัย จำนวนมากจัดหลักสูตรระยะสั้น (Short-term Course) การประชุมปรึกษา (Conferences) และการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshops) ให้แก่พยาบาลอย่างกว้างขวาง บางสถาบันจัดขึ้นเป็นประจำและบางสถาบันมีการจัดหลักสูตรให้ศึกษาเองที่บ้านด้วย (Off Campus Credit Course)

ปี ค.ศ. 1941 ได้มีการจัดตั้งโครงการการศึกษาต่อเนื่องทางการพยาบาลทั่วทั้งรัฐ โดยเริ่มที่นิวยอร์ก (New York) และขยายไปทั่วรัฐอื่นในเวลาต่อ-

มา ส่งเสริมการจัดโครงการฟื้นฟูความรู้พยาบาล เพื่อกระตุ้นให้พยาบาลหันมาปฏิบัติงานในโรงพยาบาลมากขึ้น ในปี ค.ศ. 1942 - 1943 รัฐบาลสนับสนุนให้มีโครงการถึง 101 โครงการ และมีพยาบาลเข้ารับการศึกษารื้อฟื้นความรู้ (Refresher Courses) ถึง 3000 คน¹

ปี ค.ศ. 1950 ซึ่งเป็นระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้เห็นความสำคัญของพยาบาลที่ไม่ได้ปฏิบัติงานมากขึ้นว่าเป็นแหล่งทรัพยากรมนุษย์ที่ประเทศสามารถนำมาใช้ในภาวะที่ประเทศขาดแคลนบุคลากรพยาบาลได้ จึงมีการสนับสนุนศึกษาต่อเนื่องของพยาบาลในด้านการฟื้นฟูความรู้

ปี ค.ศ. 1955 มหาวิทยาลัยต่าง ๆ เห็นความสำคัญของการศึกษาต่อเนื่องสำหรับพยาบาลมากขึ้น มีการเน้นให้คณาจารย์รับผิดชอบต่อการศึกษาคือต่อเนื่องสำหรับพยาบาล โดยที่มหาวิทยาลัย วิสคอนซิน (The University of Wisconsin) เป็นมหาวิทยาลัยแรกที่จัดตั้งแผนกพยาบาลขึ้น ให้เป็นแผนกหนึ่งของมหาวิทยาลัย และรับผิดชอบโดยตรงต่อการศึกษาคือต่อเนื่องทางการพยาบาล และในปีเดียวกันนี้ ก็มีการจัดหลักสูตรอบรมแก่พยาบาลประจำการในสาขาวิชาเฉพาะชั้นในมหาวิทยาลัยโดยมีหน่วยกิตการศึกษาคือ (Credit Courses in Inservice Education) จัดเป็นครั้งแรกที่มหาวิทยาลัย มินนิโซตา (University of Minnesota) และได้มีการจัดทำขึ้นแพร่หลายในมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ต่อมา

ปี ค.ศ. 1957 เป็นระยะที่มีการพัฒนากำหนดการเตรียมผู้นำทางการพยาบาล ดับบลิว เค เคลล็อก ฟาวเดชัน (W.K. Kellogg Foundation) ได้ให้เงินอุดหนุน 3 ปี แก่มหาวิทยาลัยหลายแห่ง เพื่อใช้ในโครงการเตรียมพยาบาลในตำแหน่งผู้บริหารและครูพยาบาล นับว่าเป็นโครงการการศึกษาคือต่อเนื่องทางการพยาบาลโครงการแรกที่ได้รับเงินอุดหนุนจากองค์กรเอกชน ในปีเดียวกันนี้เอง สมาคม

¹
Ibid., p. 9.

อุดมศึกษา สำหรับพยาบาลในภาคตะวันตก (The Western Council on Higher Education for Nursing) ได้จัดตั้งคณะกรรมการอุดมศึกษาขึ้น เพื่อร่วมกันวางแผน ร่วมมือกันในการจัดการศึกษาต่อเนื่องสำหรับพยาบาล ซึ่งได้มีการปรับปรุงพัฒนา มาเรื่อย ๆ ¹

ปี ค.ศ. 1960 ได้มีการค้นคว้าวิจัยทางการพยาบาล เพื่อหาเกณฑ์การปฏิบัติงาน ซึ่งการวิจัยนี้เกี่ยวข้องกับการศึกษาอบรมในสถาบัน (Inservice Education)

ปี ค.ศ. 1965 - 1966 สมาคมพยาบาลแห่งชาติ (National League of Nursing) ได้รับรองมาตรฐานการศึกษาระดับปริญญาโทในสหรัฐอเมริกา 37 โครงการ ซึ่งนี่ทำให้เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา เช่น การสอน การบริหาร การสาธารณสุข การพยาบาลจิตเวช และสาขาการพยาบาลอื่น ๆ ²

ปี ค.ศ. 1967 สมาคมพัฒนาบุคลากรและวิจัยทางการพยาบาลแห่งชาติ สหรัฐอเมริกา ได้ทำการสำรวจโครงการการศึกษาต่อเนื่องของรัฐต่าง ๆ ทั่วประเทศ พบว่า มีโครงการการศึกษาต่อเนื่องเพิ่มขึ้นมาก จำนวนผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีเพิ่มขึ้น 20 % (1534 คน) มีผู้จบการศึกษาระดับปริญญาเอก 19 คน และในปี ค.ศ. 1968 พบว่า มีตำแหน่งคณาจารย์พยาบาลว่าง 1657 ตำแหน่ง ทั้งนี้เนื่องจากมีพยาบาลต้องการศึกษาต่อเนื่องเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากนั่นเอง³

---

¹ Singe S. Cooper and May S. Horneback, Continuing Nursing Education, p. 29.

² Ruth Perin Stryker, Back to Nursing (Philadelphia : W.B. Saunders Co., 1967), p. 53.

³ National League for Nursing Research and Development Staff, " Educational Preparation for Nursing - 1967," Nursing Outlook 16 (September 1968) : 52 - 56.

และในปี ค.ศ. 1967 นี้เองได้มีการเรียกประชุมปรึกษากันระหว่างคณาจารย์ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องทางการพยาบาล ซึ่งต้องเลิกกันไปเนื่องจากมีผู้เข้าประชุมน้อย แต่เมื่อมีการจัดขึ้นอีกในปีต่อมาที่มหาวิทยาลัยวิสคอนซิน (The University of Wisconsin) มีผู้สนใจเข้าร่วมประชุมเพิ่มขึ้น การประชุมเป็นเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องทางการพยาบาล ในปี ค.ศ. 1969 ได้มีการจัดประชุมเช่นเดียวกันนี้ที่ วิทยาลัยแพทยเวอร์จิเนีย (Medical College of Virginia) มีผู้เข้าร่วมประชุมมากกว่าเดิมแสดงให้เห็นถึงความสนใจในการศึกษาต่อเนื่องของพยาบาลมีมากขึ้น¹ และในปี ค.ศ. 1967 นี้เอง ได้มีการเซ็นสัญญาร่วมกันระหว่างรัฐ และแผนกพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุขแห่งสหรัฐอเมริกา ในการสนับสนุนและให้ทุนอุดหนุนโครงการอบรมฟื้นฟูความรู้แก่พยาบาลที่ไม่ได้ปฏิบัติงานทางการพยาบาลมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง (Refresher Courses) โครงการอบรมฟื้นฟูนี้ นับว่าเป็นโครงการระดับชาติ ซึ่งมีการปรับปรุงพัฒนาต่อมา²

ปี ค.ศ. 1968 ได้มีการจัดตั้งหน่วยการศึกษาต่อเนื่อง (The Continuing Education Unit) ขึ้น โดยมีคำนิยามว่า "หมายถึงการเข้าศึกษาต่อเนื่อง 10 ชั่วโมง คิดต่อกันในโครงการการศึกษาต่อเนื่องที่จัดโดยสถาบันที่มีประสบการณ์ในการจัดระบบการศึกษาต่อเนื่อง มั่นคง และมีผู้สอนที่ทรงคุณวุฒิ" (The Continuing Education Unit (CEU) is defined as ten hours of participation in an organized continuing education experience under responsible sponsorship, capable direction, and qualified instruction.)³ ซึ่งการศึกษาต่อ

---

¹ Singe S. Cooper and May S. Hornback, Continuing Nursing Education, p. 29.

² Ibid, p. 24.

³ Landmark Statement "Questions and Answers about Continuing Education for Registered Nurses in Wisconsin," The Journal of Continuing Education in Nursing 8 (November -December 1977) : 34.

เนื่องระบบนี้จะให้หน่วยกิตแก่ผู้เรียน นับว่าเป็นพัฒนาการของการศึกษาต่อเนื่องที่จะช่วยให้พยาบาลมีโอกาสศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น และเมื่อมีกฎบังคับให้พยาบาลมีการศึกษาต่อเนื่องเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการต่ออายุ ใบประกอบโรคศิลปะ หน่วยกิตนี้สามารถจะใช้เป็นหลักฐานได้ และการให้หน่วยกิตการศึกษาต่อเนื่องยังเป็นสิ่งจูงใจหรือกระตุ้นให้พยาบาลต้องการศึกษามากขึ้น ¹

สมาคมพยาบาลของรัฐต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกาได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องเช่นกัน โดยร่วมมือกันจัดการศึกษาต่อเนื่องอย่างทั่วถึงทั้งภายในรัฐและเปิดโอกาสให้สมาชิกสมาคมพยาบาลเข้าเรียนโดยความสมัครใจ (Voluntary Continuing Education) ซึ่งการศึกษาต่อเนื่องโดยความสมัครใจนี้หมายความถึงการที่พยาบาลได้ศึกษาต่อเนื่องโดยความต้องการของตนเอง ไม่ถูกบังคับจากผู้อำนวยการหรือกฎระเบียบในการประกอบโรคศิลปะ

ในปี ค.ศ. 1969 เบตตี กวอลท์นีย์ (Betty Gwaltney) ผู้อำนวยการการศึกษาต่อเนื่องโรงเรียนพยาบาล วิทยาลัยแพทย์เวอร์จิเนีย เมืองริชมอนด์ (Medical College of Virginia, Richmond) ได้นัดหมายให้มีการประชุมปรึกษากัน (Conference) ระหว่างผู้อำนวยการการศึกษาต่อเนื่องทั่วประเทศเป็นครั้งแรก ได้จัดตั้งคณะกรรมการการศึกษาต่อเนื่องแห่งชาติขึ้น ซึ่งได้จัดวาระการประชุมต่อมาเป็นประจำทุกปี โดยมีเป้าหมายที่จะช่วยให้โครงการการศึกษาต่อเนื่องมีมาตรฐานและคุณภาพดีทั่วทั้งประเทศ ²

¹ Singe S. Cooper and May S. Hornback, Continuing Nursing Education, p. 15.

² The Council on Continuing Education, "Brief History of the Council on Continuing Education Prepared for Enrollers of the Sixth National Conference, " The Journal of Continuing Education in Nursing 5 (November - December 1974) : 3 - 6.

ในปี ค.ศ. 1971 คณะกรรมการอำนวยการของสมาคมพยาบาลแห่งสหรัฐอเมริกา ได้เรียกร้องให้มีการออกกฎบังคับเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นหลักฐานในการต่ออายุใบประกอบโรคศิลปะ ซึ่งในปีนี้เองที่สมาคมพยาบาลได้มอบหมายให้แผนกพยาบาลทำการสำรวจโครงการและแหล่งทรัพยากร การศึกษาต่อเนื่องสำหรับพยาบาลที่มีอยู่ในขณะนั้น จุดหมายของการสำรวจก็เพื่อช่วยเหลือองค์การนั้น ๆ ในการวางแผนให้สอดคล้องกับหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องสำหรับพยาบาล และเพื่อจัดโครงการการศึกษาต่อเนื่องที่มีมาตรฐานสำหรับพยาบาลให้สอดคล้องกับการออกกฎบังคับเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่อง (Mandatory Continuing Education) ¹

และในปี ค.ศ. 1971 นี้ สมาคมผู้บริหารสูงสุดทางการพยาบาลรัฐแคนซัส (Kansas State) ได้วางโครงการจัดตั้งองค์การเรียกว่า "Midwest Continuing Professional Education for Nurses (MCPEN)" นับว่าเป็นรัฐแรกในสหรัฐอเมริกาที่จัดตั้งโครงการนี้โดยมีผู้บริหารการศึกษาพยาบาลมาร่วมประชุมปรึกษาหาแนวทางร่วมกันในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง สำหรับพยาบาลในภาคตะวันตกกลางให้พยาบาลในบริเวณดังกล่าว มีโอกาสศึกษาต่อเนื่องได้อย่างทั่วถึงกัน ²

และในปีเดียวกันนี้ แคลิฟอร์เนีย (California) ได้เป็นรัฐแรกในการออกกฎบังคับให้พยาบาลที่ปฏิบัติงานภายในรัฐต้องมีการศึกษาต่อเนื่องเพื่อต่ออายุใบประกอบ-

---

¹ Singe S. Cooper and May S. Hornback, Continuing Nursing Education, p. 14.

² Margaret L. Pluckhan, Sister Regina Peltier and Elizabeth Spicher, "Meeting the Challenge : Coordination and Facilitation of Statewide Continuing Education for Nurses Through Interdisciplinary and Interagency Action," The Journal of Continuing Education in Nursing 4 (Jan -Feb. 1973) : 23 - 25.

โรคศิลปะ ซึ่งกฎนี้จะมีผลบังคับในปี 1978 ¹

ปี ค.ศ. 1972 ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการการศึกษาต่อเนื่องของสมาคมพยาบาลแห่งสหรัฐอเมริกา (Council on Continuing Education in the American Nurses Association) โดยให้เจ้าหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องสำหรับพยาบาล และในปีเดียวกันนี้ ได้มีการประชุมปรึกษาหารือระหว่างผู้นำทางด้านการศึกษาพยาบาลเกี่ยวกับการจัดบันไดการศึกษาพยาบาล (Career Ladder) เพื่อให้การศึกษาพยาบาลมีการต่อเนื่องกันได้ ทั้งนี้ผู้นำทางการศึกษาพยาบาลบางคนเชื่อว่าโรงเรียนพยาบาลควรมีการพัฒนาหลักสูตรจัดการเรียนการสอนให้เหมือนกันทุกแห่ง เพื่อเปิดโอกาสให้พยาบาลสามารถศึกษาต่อในชั้นสูงที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ²

ในเดือนตุลาคม ค.ศ. 1973 ได้มีการจัดตั้งสภาการศึกษาต่อเนื่องสำหรับพยาบาลที่ปฏิบัติงานอยู่นอกประเทศสหรัฐอเมริกา (Council on Continuing Education for Nurses Overseas (CCENO)) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดตั้งโครงการการศึกษาต่อเนื่องให้แก่พยาบาลอเมริกันที่ปฏิบัติงานอยู่นอกประเทศ เพื่อให้พยาบาลเกิดความพึงพอใจในงานและสามารถนำมาเป็นหลักฐานในการต่ออายุใบอนุญาตโรคศิลปะในรัฐที่มีกฎบังคับอีกด้วย ³

พัฒนาการด้านการศึกษาต่อเนื่องสำหรับพยาบาลในปัจจุบัน ในสหรัฐอเมริกา ยังคงก้าวหน้าไปตลอดเวลา จนถึงมีการร่วมมือกันระหว่างเมืองในรัฐเดียวกันในการ

---

¹Landmark Statement, The Journal of Continuing Education in Nursing p. 35.

²Lillian De Young, The Foundation of Nursing, 3d ed. (Saint Louis : The C.V. Mosby Co., 1976), p. 167.

³Eleanor I. Rowe, "CCENO Update," The Journal of Continuing Education in Nursing 5 (May - June 1974) : 42 - 43.

จัดโครงการการศึกษาต่อเนื่องสำหรับพยาบาล เพื่อเปิดโอกาสให้พยาบาลได้เข้าศึกษาต่อเนื่องได้อย่างทั่วถึง และความร่วมมือกันนี้จะเป็นการประกันคุณภาพของโครงการในการจะพัฒนาพยาบาลให้มีความรู้ความสามารถอยู่เสมอ¹

ประวัติการศึกษาต่อเนื่องในประเทศอื่น ๆ นอกเหนือจากสหรัฐอเมริกาที่มีดังนี้คือ

ในศตวรรษที่ 18 แพทย์บางคนโดยเฉพาะในประเทศฝรั่งเศสและเยอรมัน ได้ให้ความเห็นว่า การพยาบาลเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งต่อความสุขภาพอนามัยของผู้ป่วย จากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ที่รุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคนิคการพยาบาล ซึ่งในสมัยต่อมาได้มีการเรียกร้องการพยาบาลที่ทันสมัย โฉมหน้าการศึกษาศึกษาพยาบาลได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม มีการปรับปรุงโครงสร้างการศึกษาและสนับสนุนให้มีสาขาวิชาพยาบาลเฉพาะทาง เช่น เดียวกับ การแพทย์²

ปี ค.ศ. 1920 องค์การสหประชาชาติแห่งยุโรป (The League of Red Cross Societies in the war-torn Countries of Europe) ได้จัดตั้งหลักสูตรการพยาบาลสาขาวิชาชีพชั้นที่คิงส์ คอลเลจ มหาวิทยาลัยกรุงลอนดอน (King's College for Women at the University of London) ซึ่งต่อมาได้ย้ายไปจัดที่วิทยาลัยเบดฟอร์ด (Bedford College) โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้การศึกษาเพิ่ม

---

¹ Clo Mc Gill and Linda Molinaro, "Setting Up and Operating Outreach Centers for Continuing Education in Nursing," The Journal of Continuing Education in Nursing 9 (January - February 1978) : 14 - 18.

² Richard H. Shryock, The History of Nursing (Philadelphia : W.B. Saunders Co., 1959), p. 230.

เต็มแก่พยาบาล เตรียมพยาบาลให้เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา¹

ปี ค.ศ. 1924 ได้มีการจัดหลักสูตรสำหรับผู้บริหารการพยาบาลและครูพยาบาล ณ วิทยาลัยเบคฟอร์ด เป็นโครงการที่เพิ่มจากโครงการเดิม ซึ่งอนุญาตให้พยาบาลจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกเข้าร่วมศึกษาได้ เป็นโครงการศึกษาระยะ 1 ปี ซึ่งในปี 1925 ได้มีการจัดตั้งสมาคมศิษย์เก่าพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาต่อเนื่องจากวิทยาลัยเบคฟอร์ด เรียกว่า "Old Internationals "

ปี ค.ศ. 1933 มีผู้สำเร็จการศึกษาต่อเนื่องจากวิทยาลัยเบคฟอร์ด รวมทั้งสิ้นมากกว่า 200 คน ซึ่งเป็นพยาบาลที่มาจากประเทศต่าง ๆ 41 ประเทศ

ปี ค.ศ. 1934 มีการจัดตั้งกองทุนลอเรนซ์ในคิง เกลดนาชาติซัน (The Florence Nightingale International Foundation) ใช้เป็นทุนช่วยเหลือด้านการเงินแก่พยาบาลที่ต้องการจะศึกษาเพิ่มเติมความรู้ โดยให้เข้าศึกษาในโครงการการศึกษาต่อเนื่องที่วิทยาลัยเบคฟอร์ด ทุนนี้ได้หยุดชะงักไประยะหนึ่งตั้งแต่ปี 1939 เนื่องจากเกิดสงคราม ต่อมาได้มีการฟื้นฟูขึ้นมาใหม่ และเปิดโอกาสให้ผู้รับทุนเลือกหลักสูตรที่ต้องการศึกษาต่อเนื่องในประเทศอื่น ๆ ได้ด้วย

นอกจากวิทยาลัยเบคฟอร์ดในกรุงลอนดอนแล้ว ยังมี วิทยาลัยพยาบาลรอยัลในเกรทบริเทน (Royal Collage of Nursing in Great Britain) ซึ่งก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1916 โดยมีจุดหมายเพื่อส่งเสริมการศึกษาพยาบาล และยกฐานะพยาบาลขึ้นเป็นวิชาชีพหนึ่ง ซึ่งในปี ค.ศ. 1930 ได้มีการจัดตั้งโครงการศึกษาต่อเนื่องของพยาบาลที่จบการศึกษาระดับเบื้องต้นแล้วมารับพยาบาลเข้าศึกษาทั้งในประเทศและพยาบาลต่างชาติด้วย ปี ค.ศ. 1934 ได้จัดหลักสูตรการพยาบาลในโรงงานอุตสาหกรรมและต่อมาได้จัดหลักสูตรอื่น ๆ เพิ่มขึ้นตามความต้องการของพยาบาลส่วนใหญ่

---

¹ Singe S. Cooper and May S. Hornback, Continuing Nursing Education, p. 31.

ปี ค.ศ. 1961 สมาคมพยาบาลแห่งประเทศไทยแคนาดา ได้จัดหลักสูตรการบริหารงานบนตึกรักษานพยาบาล โดยได้รับทุนสนับสนุนจากคัมบลิว เค เกลลอก ฟาวเดชั่น (W.K. Kellogg Foundation) หลักสูตรนี้จัดขึ้นเพื่อช่วยหัวหน้าตึกที่ไม่สามารถจะปลีกตัวเข้าศึกษาในโครงการของมหาวิทยาลัยได้

ปี ค.ศ. 1964 พยาบาลจากประเทศต่าง ๆ 19 ประเทศ จำนวน 78 คน ได้มาร่วมประชุมปรึกษากันเป็นระยะเวลา 10 วัน ที่มหาวิทยาลัยเอดินเบอร์ระ ประเทศสกอตแลนด์ (The University of Edinburgh in Scotland) เรียกว่า "Old International Conference" แต่พยาบาลมากกว่าครึ่งไม่ได้เป็นศิษย์เก่าของสมาคม การจัดประชุมครั้งนี้เป็นการเปิดโอกาสให้พยาบาลจากประเทศต่าง ๆ มาพบกันและศึกษาค้นคว้าร่วมกัน พยาบาลผู้มาร่วมประชุมต่างมาด้วยความสมัครใจของตนเอง การประชุมเช่นนี้ได้จัดให้มีขึ้นที่กรุงเอเธนส์ (Athens) ใน 4 ปีต่อมา และตั้งความคาดหวังว่าจะมีการจัดขึ้นอีกในอนาคต นอกจากนี้ยังมีโครงการการศึกษาต่อเนื่องที่สำคัญ ๆ จัดขึ้นทั่วโลก บางโครงการก็ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากองค์การอนามัยโลก หรือจากสภาพยาบาลนานาชาติ

ปี ค.ศ. 1969 มีการประชุมสภาพยาบาลนานาชาติครั้งที่ 14 ที่มอนทรีออล ประเทศแคนาดา (Montreal, Canada) ได้มีการประชุมพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับโครงการการศึกษาต่อเนื่องสำหรับพยาบาล นับว่าเป็นการประชุมปรึกษาระหว่างชาติ ครั้งแรกเกี่ยวกับโครงการศึกษาต่อเนื่องทางการพยาบาล¹

ประวัติการศึกษาต่อเนื่องทางการพยาบาลในประเทศไทย

การศึกษาระดับปริญญาพยาบาลในประเทศไทยได้มีพัฒนาการมาตามลำดับในแง่ของ

1

Sange S. Cooper and May S. Hornback, Continuing Nursing Education, pp. 31 - 34.

การปรับปรุงหลักสูตรบกระทัฐานะวิชาให้สูงขึ้นตามคำเรียกร้องของสังคมควบคู่ไปกับการปรับปรุงหลักสูตรพื้นฐานของสถาบันทางการพยาบาล ก็ได้มีการจัดอบรมวิชาการจัดตั้งหลักสูตรการศึกษาพยาบาลสูงกว่าชั้นพื้นฐาน ตามสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ซึ่งเป็นการศึกษาต่อเนื่องทางการพยาบาลทั้งระยะสั้นและระยะยาว

ตั้งแต่การประชุมพยาบาลแห่งชาติครั้งที่ 4 พ.ศ. 2515 ได้มีการลงมติยอมรับกันแล้วในเรื่องการขยายบทบาทของพยาบาลให้มีการปฏิบัติเวชกรรมพื้นฐานควบคู่ไปกับการพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพอนามัยและการป้องกันโรค จึงได้มีการวางแผนผลิตพยาบาลให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมไทย ซึ่งมี 2 โครงการคือ

1. โครงการเร่งด่วน โดยการปรับปรุงหลักสูตรอนุปริญญาพยาบาล สาธารณสุขของคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดลโดยการเพิ่มวิชาและประสบการณ์ด้านการตรวจรักษาเข้าไปในหลักสูตรเดิม และมีการอบรมระยะสั้นสำหรับพยาบาลสาธารณสุขที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วและปฏิบัติหน้าที่ประจำอยู่ตามศูนย์อนามัยต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย

2. โครงการระยะยาว คือการปรับปรุงหลักสูตรพยาบาลพื้นฐานในระดับอนุปริญญาถึงปริญญาตรี มีการสอดแทรก ไพรมารี เฮลท์ แคร์ (Primary Health Care) เข้าไปในหลักสูตร โดยยึดความต้องการบำบัดด้านสุขภาพอนามัยในชุมชนชนบท และลักษณะของงานที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงเป็นแนวทาง¹

ปี พ.ศ. 2517 ได้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ และสัมมนาการศึกษาพยาบาล ในระดับชาติขึ้นเป็นครั้งแรก เรื่องแนวโน้มเกี่ยวกับการจัดบัณฑิตศึกษาพยาบาลของประเทศไทยในอนาคต ณ เชื้อนนำพรม จังหวัดชัยภูมิ และในปี พ.ศ. 2518 ได้มีการประชุมเช่นเดียวกันเป็นครั้งที่ 2 เรื่อง การจัดการศึกษาพยาบาลในระดับ

---

¹ วิเชียร ทวีดาภ, "การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาพยาบาลเพื่อรับบทบาทใหม่" (กรุงเทพมหานคร : การประชุมพยาบาลแห่งชาติครั้งที่ 5, 2518), หน้า 1-2. (จัดสำเนา).

ปริญญาดุษฎี ณ สว่างนิवास จังหวัดสมุทรปราการ การประชุมทั้งสองครั้งได้เชิญผู้แทน
พยาบาล จากสถาบันพยาบาลทุกสังกัด รวมทั้งผู้ใช้จากกระทรวงสาธารณสุขมาร่วม
ประชุมด้วย ผลสรุปจากการประชุมสัมมนาทั้ง 2 ครั้งคือ ¹

1. ในหลักสูตรพื้นฐาน จนถึงระดับปริญญาตรี ควรสอดแทรกวิชาเกี่ยวกับ
ไพรมารี เฮลท์ แคร์ (Primary Health Care)ไว้ตลอดหลักสูตร เพื่อช่วยส่งเสริม
ให้มีเหตุผลและสามารถปรับปรุงคุณภาพของการปฏิบัติพยาบาลให้ดีขึ้น และเพื่อ
ให้ผู้สำเร็จการศึกษาทุกคนพร้อมที่จะสนองความต้องการของชุมชนได้ทั้งในเมืองและ
ชนบท
2. ปรับปรุงหลักสูตรพยาบาลพื้นฐานให้เป็นหลักสูตรต่อเนื่องจากอนุปริญญา
และปริญญาตรี โดยจัดหลักสูตรพื้นฐานให้ผู้เรียนสำเร็จจากอนุปริญญาแล้ว เรียนต่อไป
ในหลักสูตรปริญญาตรีและจบได้โดยใช้เวลาไม่เกิน 1 ปี
3. ควรรวมวิชาคุณธรรมไว้ในหลักสูตรพยาบาล เพราะเป็นการจำเป็น
ที่จะต้องทำตลอดได้ ถ้าไปปฏิบัติงานตามศูนย์อนามัยในชนบท
4. หลักสูตรปริญญาตรี ที่ต่อเนื่องจากอนุปริญญา อาจเตรียมพยาบาลให้
ปฏิบัติหน้าที่เฉพาะทาง เช่น เป็นอาจารย์พยาบาล พยาบาลสาธารณสุข และผู้บริหาร
การพยาบาลระดับต้น
5. การจัดหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา มีจุดหมายที่จะผลิตพยาบาลระดับผู้นำ
ที่จะสามารถเป็นอาจารย์ ผู้บริหาร และผู้อำนวยการในการพยาบาลเฉพาะทางได้
6. ควรจัดการศึกษาคอนติจัน (Continuing Education) ระดับ
ประกาศนียบัตร หรือหลักสูตรสูงกว่าขั้นพื้นฐาน (Post Basic Program) ใน
สาขาการพยาบาลเฉพาะทางต่าง ๆ สำหรับพยาบาลที่ไม่ได้ศึกษาถึงขั้นปริญญาและทำ
งานอยู่ในระดับผู้นำตามโรงพยาบาลและศูนย์อนามัย เพื่อส่งเสริมให้มีความรู้ สามารถ
ปฏิบัติหน้าที่ให้เหมาะสมกับตำแหน่งและมีประสิทธิภาพ

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 2 - 5.

นอกจากนี้ การจัดการศึกษาให้เป็นระบบเปิด โดยมีการศึกษาต่อไปในชั้นสูง ได้ทั้งระดับปริญญาและระดับ Post Basic Program จะเป็นทางหนึ่งที่เปิด โอกาสให้พยาบาลมีการศึกษาต่อเนื่องได้ทั่วถึงกันมากขึ้น

ในปัจจุบันหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องสำหรับพยาบาลที่จัดเป็นการอบรมภายในสถาบันสำหรับเจ้าหน้าที่พยาบาลในสถาบันการพยาบาลต่าง ๆ มีความก้าวหน้า และมีการจัดสม่ำเสมอขึ้น ส่วนหลักสูตรที่จัดให้เป็นการศึกษาต่อเนื่องทางการพยาบาลและเปิดโอกาสให้พยาบาลทั่วประเทศมีโอกาสเข้ารับการศึกษาอบรม มีทั้งโครงการระยะสั้นและระยะยาวที่จัดโดยสถาบันต่าง ๆ มีดังนี้คือ

ก. กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข

ในปี พ.ศ. 2522 กรมการแพทย์ มีหลักสูตรในการฝึกอบรมบุคลากรทางด้านสาธารณสุขทั้งหมด 25 โครงการ ซึ่งเป็นการอบรมระยะสั้น เป็นโครงการสำหรับพยาบาล 4 โครงการคือ ¹

1) ชื่อหลักสูตร : การพยาบาลทางประสาทวิทยาและประสาทศัลยศาสตร์ (ชั้นหลังประกาศนียบัตร) Intensive Training Program in Neurological and Neurosurgical Nursing (Post Graduate Level)

ระยะเวลาในการอบรม : 16 สัปดาห์ โดยกำหนดตั้งแต่ 1 มิถุนายน - 30 กันยายน ของทุกปี

วุฒิเมื่อจบการศึกษา : วุฒิบัตร

---

¹ กรมการแพทย์, โครงการฝึกอบรมระยะสั้น ประจำปี 2522 (กรุงเทพมหานคร : กองวิชาการ กรมการแพทย์, 2522), หน้า 31 -33, 44 - 47, 51 - 54, 78.

- คุณสมบัติของผู้เรียน :
- (1) พยาบาลผู้มีประสบการณ์ทางการพยาบาลทางอายุรกรรมและศัลยกรรมประสาทมาแล้วอย่างน้อย 2 ปี
  - (2) สำเร็จการอบรมแล้ว จะต้องนำวิชาความรู้ไปปฏิบัติงานทางด้านนี้โดยเฉพาะ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของการอบรม
  - (3) เป็นครูสอนในวิทยาลัยพยาบาล โรงเรียนพยาบาล โรงเรียนผู้ช่วยพยาบาล
  - (4) ต้องไม่เป็นผู้ตั้งครรภ์มาก่อน หรือในระหว่างการอบรม

หมายเหตุ : หน่วยงานที่รับผิดชอบคือ กองโรงพยาบาลประสาท สถานที่ที่ใช้ในการอบรมและฝึกปฏิบัติงานคือ โรงพยาบาลประสาท

- 2) ข้อบังคับ : งานบริการผู้ช่วยมะเร็ง ครั้งที่ 1
- ระยะเวลาเรียน : ใช้เวลา 5 วัน จะจัดให้มีการอบรมทุกปี ปีละ 1 ครั้ง ในสัปดาห์แรกของเดือน สิงหาคม ของทุกปี จนกว่าสถาบันมะเร็งแห่งชาติ จะเห็นว่า การฝึกอบรมนี้ เพียงพอแก่ความต้องการของบุคลากรทางสาธารณสุขแล้วจึงจะพิจารณาปิดโครงการฝึกอบรม

- คุณสมบัติของผู้เรียน : 1. เป็นข้าราชการพยาบาลระดับ 3 -5
2. พยาบาลของโรงพยาบาลประจำจังหวัดหรืออำเภอ
3. พยาบาลสาธารณสุขของโรงพยาบาลประจำจังหวัด
- หมายเหตุ : สถานที่ฝึกอบรมคือสถาบันมะเร็งแห่งชาติ
- 3) วิชา: วิชาสูติศาสตร์ : การพยาบาลเด็กแรกเกิด (Care of New - born)
ระยะเวลาเรียน: 2 สัปดาห์ จัดอบรมปีละ 1 ครั้งทุกปี หรือจัดตามความต้องการของโรงพยาบาลส่วนภูมิภาค
คุณสมบัติของผู้เรียน : เป็นพยาบาลที่รับผิดชอบในหน่วยงานเด็กกอดนอนของแผนกเด็กและ /หรือแผนกสูติกรรม
หมายเหตุ : หน่วยงานที่รับผิดชอบคือ คณะกรรมการวิชาการ โรงพยาบาลเด็ก สถานที่ฝึกอบรมคือโรงพยาบาลเด็ก
- 4) วิชา: วิชาสูติศาสตร์ : โครงการฝึกอบรมวิชาการ เลือด
ระยะเวลาเรียน: 3 เดือน
วุฒิเมื่อจบการศึกษา : วุฒิบัตร
คุณสมบัติของผู้เรียน : เป็นพยาบาลประกาศนียบัตร หรือพยาบาลนุปรัง
หมายเหตุ : สถานที่ฝึกอบรมคือ แผนกธนาคารเลือด โรงพยาบาลราชวิถี จัดฝึกอบรมปีละครั้ง

โครงการฝึกอบรมระยะยาว (ระยะเวลาการฝึกอบรมตั้งแต่ 1 ปี ขึ้นไป)
โครงการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ที่จัดสำหรับพยาบาลมีดังนี้¹

- 1) ชื่อหลักสูตร : การฝึกอบรมวิชาสัญญาพยาบาล
 ระยะเวลาเรียน : 1 ปี
 จุดเมื่อจบการศึกษา : ประกาศนียบัตร
 คุณสมบัติของผู้เรียน : พยาบาล
 หมายเหตุ : สถานที่ฝึกอบรม คือ โรงพยาบาลราชวิถี
- 2) ชื่อหลักสูตร : การฝึกอบรมวิชาพยาบาลจิตเวช
 ระยะเวลาเรียน : 1 ปี
 จุดเมื่อจบการศึกษา : ประกาศนียบัตร
 คุณสมบัติของผู้เรียน : พยาบาล
 เจ้าของโครงการ : กรมการแพทย์ สถานที่ฝึกอบรมคือ
 โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าพระยา
 หมายเหตุ : จำนวนผู้เข้ารับการอบรม 20 -40 คน
 คาดว่า จะเปิดทำปีการศึกษา 2523 เป็น
 ปีแรก

ข. กองการพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข มี
โครงการอบรมระยะสั้นทั้งสิ้น² คือ

¹กรมการแพทย์, "โครงการฝึกอบรมประจำปี 2522 กองวิชาการ กรมการแพทย์" (กรุงเทพมหานคร : กรมการแพทย์, 2522), หน้า 1. (อัครสำเนา).

²สัมภาษณ์ วาสิ วิมลศิลป์, หัวหน้าฝ่ายพัฒนาการศึกษาพยาบาล, 11 เมษายน 2522.

- 1) ชื่อหลักสูตร : ประชุมวิชาการ บริหาร มนุษย์สัมพันธ์
ระยะเวลา : กลุ่มละ 2 สัปดาห์
คุณสมบัติของผู้เรียน : 1 รองหัวหน้าฝ่ายวิชาการ
2 หัวหน้าฝ่ายเผยแพร่
หมายเหตุ : กองการพยาบาลร่วมกับกองฝึกอบรม
กระทรวงสาธารณสุข
- 2) ชื่อหลักสูตร : การจัดการในหอผู้ป่วย (Ward
Management)
ระยะเวลาเรียน : 2 เดือน
วุฒิเมื่อจบการศึกษา : วุฒิบัตร จากมหาวิทยาลัย
คุณสมบัติของผู้เรียน : เป็นพยาบาลหัวหน้าตึก หรือหัวหน้าพยาบาล
รพ. ยาบบาล อำเภอ หรือผู้ตรวจการ
การพยาบาล
หมายเหตุ : กองการ พยาบาล ร่วมมือกับคณะพยาบาล
ศาสตร์ เวชศาสตร์พยาบาล มหาวิทยาลัย
ต่าง ๆ ที่กองการ เจริญจัดให้สำหรับ
พยาบาลส่วนภูมิภาค แต่หาโรงพยาบาล
ใดขอความร่วมมือเราก็จะจัดส่งวิทยากรได้
- 3) ชื่อหลักสูตร : การจัดการในหอผู้ป่วย (แบบเร่งรัด)
ระยะเวลาเรียน : 5 วัน
คุณสมบัติของผู้เรียน : เช่นเดียวกับข้อ 2)
หมายเหตุ : จัดส่งเจ้าหน้าที่ วิทยากรจากกองการ
พยาบาล ไปจัดการอบรมให้ทุกโรงพยาบาล
ในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขที่ขอความ
ร่วมมือ

- 4) ชื่อหลักสูตร : ประชุมวิชาการ (In-service Education)
- ระยะเวลาเรียน : 3 ชั่วโมง
- คุณสมบัติของผู้เรียน : พยาบาลในส่วนกลาง และนักเรียนพยาบาล
- หมายเหตุ : จัดที่โรงพยาบาลสงฆ์ เน้นหนักในเรื่องการพยาบาล อาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับมนุษยสัมพันธ์ด้วย
- 5) ชื่อหลักสูตร : ประชุมวิชาการ เคลื่อนที่
- ระยะเวลาเรียน : ประมาณ $\frac{1}{2}$ วัน
- คุณสมบัติของผู้เรียน : พยาบาลส่วนภูมิภาค
- เจ้าของโครงการ : กองการพยาบาลร่วมกับโรงพยาบาลที่ขอมา
- หมายเหตุ : จัดให้ตามคำขอของโรงพยาบาล โดยจัดส่งวิทยากรให้ หัวข้อเรื่องที่จัดได้ตามคำขอ การจัดแบบนี้มีประโยชน์คือ โรงพยาบาลผู้จัดจะเชิญโรงพยาบาลในจังหวัดใกล้เคียงมาร่วมด้วย
- 6) ชื่อหลักสูตร : ประชุมวิชาการหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล
- ระยะเวลาเรียน : 1 สัปดาห์
- คุณสมบัติของผู้เรียน : หัวหน้าฝ่ายการพยาบาลโรงพยาบาลจังหวัดขึ้นกับกระทรวงสาธารณสุข
- เจ้าของโครงการ : กองการพยาบาลร่วมกับกองโรงพยาบาลภูมิภาค
- หมายเหตุ : ประจำทุกปี

7) โครงการที่คาดว่าจะทำต่อไปมี

(ก) การอบรมหลักสูตรระยะสั้นสำหรับผู้ตรวจการพยาบาลเกี่ยวกับการบริหารงานในโรงพยาบาล ซึ่งคาดว่าจะเริ่มทำได้ในปี 2522 รับผิดชอบรวมทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

(ข) มีผู้เชี่ยวชาญจากองค์การอนามัยโลก (WHO) มาช่วยเหลือเสมอ ขณะนี้กำลังทำการอบรมเรื่องการพยาบาลทางกระดูกและการฟื้นฟูสุขภาพ (Orthopedics Nursing and Rehabilitation) ที่นครราชสีมา ระยะเวลา 2 สัปดาห์ หลังจบการอบรมแล้ว จะคัดเลือกตัวแทน (Change Agent) ประมาณ 5 - 6 คน ให้รับช่วงดำเนินงานต่อไป ผู้มีสิทธิ์เข้ารับการอบรมคือ พยาบาลที่ปฏิบัติงานอยู่ในสาขาการพยาบาลคังกล่าว

ค) กองงานวิทยาลัยพยาบาล มีหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องระยะยาวคือ ¹

- 1) ชื่อหลักสูตร : การศึกษามัธยมศึกษา (พยาบาล)
 ระยะเวลาเรียน : 2 ปี
 วุฒิเมื่อจบการศึกษา : กศ.บ. (พยาบาล)
 คุณสมบัติของผู้เรียน : ประกาศนียบัตร หรืออนุปริญญาพยาบาล
 ขั้นความรู้ ม.ศ. 3 ขึ้นไป มีประสบการณ์
 ในการสอนเกี่ยวกับการพยาบาลไม่น้อย
 กว่า 2 ปี
 หมายเหตุ : กองงานวิทยาลัยพยาบาล สมทบกับ
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มอชให้
 วิทยาลัยกรุงเทพ ดำเนินการ ผู้เข้า
 ศึกษาต้องผ่าน การสอบคัดเลือก

¹ สัมภาษณ์ นายประคอง บัทรพรธนะ, กองงานวิทยาลัยพยาบาล, 30
 เมษายน 2522.

- 2) ชื่อหลักสูตร : คุรุพยาบาล
 ระยะเวลาเรียน : 1 ปี
 วุฒิเมื่อจบการศึกษา : ประกาศนียบัตรคุรุพยาบาล
 คุณสมบัติของผู้เรียน : ประกาศนียบัตรพยาบาลหรืออนุปริญญา
 พยาบาล มีประสบการณ์ทางการพยาบาล
 มาแล้ว ไม่น้อยกว่า 2 ปี
 หมายเหตุ : กองงานวิทยาลัยพยาบาล มอบให้วิทยาลัย
 พยาบาลกรุงเทพ ดำเนินการ ผู้เข้าศึกษา
 ต้องผ่านการสอบคัดเลือก

ง. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีโครงการที่พยาบาล
 สามารถศึกษาต่อและนำความรู้มาใช้ประโยชน์ได้ในการพยาบาลและการเรียนการสอน
 นักศึกษาพยาบาลคือ ¹

- 1) ชื่อหลักสูตร : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษา
 และแนะแนว)
 ระยะเวลาเรียน : 2 ปี
 วุฒิเมื่อจบการศึกษา : ศศ.บ. (จิตวิทยาการศึกษาและ
 แนะแนว)
 คุณสมบัติของผู้เรียน : ปริญญาตรีทุกสาขา มีประสบการณ์ทาง
 การสอนอย่างน้อย 3 ปี
 เจ้าของโครงการ : ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
 หมายเหตุ : ต้องผ่านการสอบคัดเลือก

¹ สัมภาษณ์ สุทัศน์ ทองแย้ม, เลขานุการคณะศึกษาศาสตร์, 11 เมษายน

- 2) ชื่อหลักสูตร : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์ - การสอน)
- ระยะเวลาเรียน : 2 ปี
- วุฒิเมื่อจบการศึกษา : ศศ.ม. (ศึกษาศาสตร์ - การสอน)
- คุณสมบัติของผู้เรียน : ปริญญาตรีทุกสาขา และมีคุณสมบัติตามประกาศของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมศาสตร
- เจ้าของโครงการ : ภาควิชาการศึกษาศาสตร์ และศึกษาศาสตร์
- หมายเหตุ : ต้องผ่านการสอบคัดเลือก

จ. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีโครงการศึกษาต่อเนื่องสำหรับพยาบาล เป็นโครงการระยะยาวคือ ¹

- ชื่อหลักสูตร : ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตพยาบาล
- ระยะเวลาเรียน : 2 ปี
- วุฒิเมื่อจบการศึกษา : ศศ.บ. (พยาบาล)
- คุณสมบัติของผู้เรียน : อนุปริญญาพยาบาล หรือประกาศนียบัตรเทียบเท่าอนุปริญญาพยาบาล
- หมายเหตุ : ต้องผ่านการสอบคัดเลือก

ฉ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องทางการพยาบาล 2 โครงการคือ ²

¹จดหมายตอบ คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 16 เมษายน 2522.

²สัมภาษณ์ นพรัตน์ ผลิตพิบูลย์, หัวหน้าภาควิชาพยาบาลศึกษา คณะครูศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 12 เมษายน 2522.

- 1) ชื่อหลักสูตร : ครุศาสตร์บัณฑิต สาขาการพยาบาลใ้กษา
 ระยะเวลา : 2 ปี
 จุดเมื่อจบการศึกษา : ค.บ. (พยาบาล)
 คุณสมบัติของผู้เรียน : อนุปริญญาพยาบาลหรือเทียบเท่า
 เจ้าของโครงการ : ภาควิชาพยาบาลศึกษา คณะครุศาสตร์
 หมายเหตุ : ต้องผ่านการสอบคัดเลือก
- 2) ชื่อหลักสูตร : ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการ
 พยาบาล
 ระยะเวลาเรียน : 2 ปี
 จุดเมื่อจบการศึกษา : คม. (การบริหารการพยาบาล)
 คุณสมบัติของผู้เรียน : วิทยาการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาการพยาบาล
 สุขศึกษา สาธารณสุข และโภชนาการ
 ครุศาสตร์บัณฑิต สาขาการศึกษาระดับ
 เจ้าของโครงการ : ภาควิชาพยาบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ บัณฑิต-
 วิทยาลัย
 หมายเหตุ : ต้องผ่านการสอบคัดเลือก

ธ. โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย มีหลักสูตรศึกษาต่อเนื่องระยะสั้น
 กึ่งปี 1

- 1) ชื่อหลักสูตร : การบริหารการพยาบาลระดับหัวหน้า
 ระยะเวลาเรียน : 2 สัปดาห์

¹ สัมภาษณ์ สมจิตต์ กาญจนะโกศล, หัวหน้าพยาบาลสภากาชาดไทย, 9 เมษายน

- คุณสมบัติของผู้เรียน : 1. ประการณียบัตรหรืออนุปริญญาพยาบาล.
2. ปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้างาน
- เจ้าของโครงการ : แผนกวางแผนและพัฒนาบริการพยาบาล
- 2) ชื่อหลักสูตร : การพยาบาลผู้ป่วยที่ไร้เครื่องช่วยหายใจและการปฏิบัติช่วยฟื้นคืนชีพ
- ระยะเวลาเรียน : 1 สัปดาห์
- คุณสมบัติของผู้เรียน : พยาบาล
- เจ้าของโครงการ : แผนกวางแผนและพัฒนาบริการพยาบาล

ข. วิทยาลัยพยาบาล สภากาชาดไทย ขณะนี้ทางวิทยาลัยพยาบาล สภากาชาดไทย ยังไม่ได้จัดทำโครงการการศึกษาต่อเนื่องสำหรับพยาบาล แต่คาดว่าจะจัดทำในปีการศึกษา 2522 หรือ 2523 เป็นหลักสูตรต่อเนื่องระดับปริญญาตรี ซึ่งจะรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาวิชาพยาบาลหรือเทียบเท่าที่มีระยะเวลาเรียน 1 -2 ปี¹

ณ. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีโครงการศึกษาต่อเนื่องทางระยะสั้นและระยะยาวดังนี้²

- 1) ชื่อหลักสูตร : การบริหารพยาบาล
- ระยะเวลาเรียน : 2 เดือน
- วุฒิเมื่อจบการศึกษา : ประการณียบัตร
- คุณสมบัติของผู้เรียน : พยาบาลระดับผู้บริหาร บริการพยาบาลและบริหาร อดผู้ป่วย

¹สัมภาษณ์ คุณอุคม สุภาไตร, ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาล, 17 เมษายน 2522.

²จดหมายตอบ คณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 10 เมษายน 2522.

- หมายเหตุ : สมัครผ่านกองการพยาบาล สำนักงานปลัด
กระทรวง กระทรวงสาธารณสุข
- 2) ชื่อหลักสูตร : ศึกษาศาสตรบัณฑิต (พยาบาลและผดุงครรภ์)
ระยะเวลาเรียน : 2 ปี
วุฒิเมื่อจบการศึกษา : วทบ. พยาบาลและผดุงครรภ์
คุณสมบัติของผู้เรียน : ประกาศนียบัตร หรืออนุปริญญาทางการพยาบาล เป็นฐานความรู้ มถ. 5
หมายเหตุ : ต้องผ่านการสอบคัดเลือก
- 3) ชื่อหลักสูตร : ศึกษาศาสตรบัณฑิต พยาบาลสาธารณสุข
ระยะเวลาเรียน : 2 ปี
วุฒิเมื่อจบการศึกษา : วทบ. พยาบาลสาธารณสุข
คุณสมบัติของผู้เรียน : ประกาศนียบัตรหรืออนุปริญญาพยาบาลและ
ผดุงครรภ์

๗. คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มีโครงการศึกษาต่อเนื่องระยะสั้นและระยะยาวสำหรับพยาบาลคือ ¹

- 1) ชื่อหลักสูตร : การอบรมฟื้นฟูของวิสัญญีพยาบาล
ระยะเวลาเรียน : 1 ปีภาค
คุณสมบัติของผู้เรียน : ผู้ที่จบประกาศนียบัตรพยาบาลวิสัญญีไม่ต่ำกว่า 5 ปี และรับราชการในก้านวิสัญญีพยาบาลอยู่ในปัจจุบัน
เจ้าของโครงการ : สมาคมวิสัญญีแพทย์แห่งประเทศไทย

¹ จดหมายตอบ หัวหน้าภาควิชาวิสัญญีพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 16 เมษายน 2522.

- 2) ชื่อหลักสูตร : การอบรมวิชาพยาบาลวิสัญญี
 ระยะเวลาเรียน : 1 ปี
 วุฒิเมื่อจบการศึกษา : ประกาศนียบัตรพยาบาลวิสัญญี
 คุณสมบัติของผู้เรียน : ประกาศนียบัตรพยาบาล, อนุปริญญาพยาบาล
 ปริญญาพยาบาล
 เจ้าของโครงการ : ภาควิชาวิสัญญีวิทยา โรงพยาบาลศิริราช

๓. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มีโครงการที่ภาคต่อเบื้องต้นสำหรับพยาบาลทั้งระยะสั้นและระยะยาว คือ

- 1) ชื่อหลักสูตร : การพยาบาลเฉพาะทาง
 ระยะเวลาเรียน : 12 ปีภาค
 วุฒิเมื่อจบการศึกษา : ประกาศนียบัตร
 คุณสมบัติของผู้เรียน : ประกาศนียบัตรหรืออนุปริญญาพยาบาล
 อดนมายื่นไม่
 หมายเหตุ : หลักสูตรนี้จัดแยก สาขาเฉพาะ 4 สาขา คือ
1. สาขาการพยาบาลโรคหัวใจ และหลอดเลือด
  2. สาขาการพยาบาลอายุรศาสตร์ (เฉพาะนี้
 งดชั่วคราว)
  3. สาขาการพยาบาลกุมารเวชศาสตร์
  4. สาขาการพยาบาลกัลยศาสตร์ (เฉพาะนี้
 งดชั่วคราว) ¹

---

¹จดหมายตอบ สมพันธ์ หิรัญชินพันธ์, อาจารย์แผนกการพยาบาลกัลยศาสตร์
 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 10 เมษายน 2522.

- 2) ชื่อหลักสูตร : บริหารการพยาบาล
 ระยะเวลาเรียน : 8 สัปดาห์
 วุฒิเมื่อจบการศึกษา : วุฒิบัตรบริหารการพยาบาล
 คุณสมบัติของผู้เรียน : ประกาศนียบัตรหรืออนุปริญญาบัตรพยาบาล
 และดำรงตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย ผู้ตรวจ
 การ หรือหัวหน้าพยาบาล
 เจ้าของโครงการ : กองการพยาบาล ร่วมกับคณะพยาบาลศาสตร์
 เป็นผู้อนุมัติ
 หมายเหตุ : อบรมปีละ 1 รุ่น
- 3) ชื่อหลักสูตร : วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (พยาบาล)
 ระยะเวลาเรียน : 2 - 5 ปี
 วุฒิเมื่อจบการศึกษา : วท.ม. (พยาบาล)
 คุณสมบัติของผู้เรียน : ปริญญาตรีทางการพยาบาล โดยได้แก้มเฉลี่ย
 สะสมไม่ต่ำกว่า 2.5
 เจ้าของโครงการ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล และคณะ
 พยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นผู้อนุมัติ
 คำเนิมนการตัดสิน
 หมายเหตุ : ต้องผ่านการสอบคัดเลือก¹
- 4) ชื่อหลักสูตร : พยาบาลศาสตรบัณฑิต
 ระยะเวลาเรียน : 1 -3 ปี

¹จดหมายตอบ สุลักษณ์ มีชูทรัพย์, อาจารย์พยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหา-
 วิทยาลัยมหิดล, 10 เมษายน 2522.

วุฒิเมื่อจบการศึกษา : พย. บ.

- คุณสมบัติของผู้เรียน :
1. จบปริญญาตรีหรือประกาศนียบัตรวิชา
พยาบาลและอนามัยจากสถาบันการ
ศึกษาที่ใดกำหนดพื้นความรู้ ของผู้เข้า
ศึกษาที่จบชั้น ม.ศ. 5 และกำลังรับ
มุกกดในพื้นที่การศึกษาระดับนั้น เข้า
ศึกษา ในปีซึ่งผู้สมัครได้เข้าศึกษา
หรือเป็นผู้ได้รับอนุปริญญาการพยาบาล
สาธารณสุขศาสตร์ ในหลักสูตรของ
มหาวิทยาลัยมหิดลมาแล้ว
  2. เป็นผู้ที่ปฏิบัติงานด้านการพยาบาลโดย
ตรง ประจำอยู่ในสถานพยาบาลของ
ส่วนราชการ

หมายเหตุ : ต้องผ่านการสอบคัดเลือก ¹

ฎ. คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มีการจัดหลักสูตรการศึกษาคือ
ทั้งระยะสั้นและยาว แบ่งออกตามภาควิชาคือ

1) ภาควิชาโภชนวิทยา มีหลักสูตรการศึกษาคือ ²

ก) ชื่อหลักสูตร : วิทยาศาสตร์บัณฑิต (โภชนวิทยา)

ระยะเวลาเรียน : (1) 1 ปี

(2) 2 ปี

¹ คณะพยาบาลศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหิดล, "หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต"
(กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2521), (อัคร์คำเนา).

² สัมภาษณ์ อโชนัย เจตนเสน, รักษาการหัวหน้าภาควิชาโภชนวิทยา, 16
เมษายน 2522.

- วุฒิเมื่อจบการศึกษา : วทบ. (โขนวิทยา)
- คุณสมบัติของผู้เรียน : (1) ผู้ที่เรียนใช้ระยะเวลา 1 ปี ต้องมีพื้นฐานอนุปริญาพยาบาลสาธารณสุข และ จบ ม.ศ. 3
- (2) ผู้ที่เรียนใช้ระยะเวลา 2 ปี ต้องมีพื้นฐานอนุปริญาพยาบาลและนฤนการรภหรือประกาศนียบัตรพยาบาลและนฤนการรภ
- หมายเหตุ : ต้องผ่านการสอบคัดเลือกและมีประสบการณ์ทำงานมาแล้ว 1 ปี
- ข) ชื่อหลักสูตร : ศึกษาศาสตรสาธาณสุขมหาบัณฑิต (โขนวิทยา)
- ระยะเวลาเรียน : 2 - 5 ปี
- วุฒิเมื่อจบการศึกษา : วท. ณ. (โขนวิทยา)
- คุณสมบัติของผู้เรียน : พื้นฐาน วท.บ.
- เจ้าของโครงการ : คณะสาธาณสุขศาสตร์ ร่วมกับบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทาลัย ภาควิชาโขนวิทยาเป็นผู้รับผิดชอบโครงการ
- หมายเหตุ : ต้องผ่านการสอบคัดเลือก
- ก) ชื่อหลักสูตร : การสัมมนาและการฝึกอบรมโขนวิทยา
- ระยะเวลาเรียน : ภาคฤดูร้อน ระหว่างปิดภาคการศึกษา
- วุฒิเมื่อจบการศึกษา : วุฒิมัตรหรือประกาศนียบัตร
- คุณสมบัติของผู้เรียน : พื้นฐานปริญาตรีทางการสาธาณสุขและทางการศึกษา
- หมายเหตุ : ระยะเวลาที่จัดขึ้นอยู่กับหัวข้อเรื่องและงบประมาณ ตลอดจนแหล่งสนับสนุน ปกติจัดนานประมาณ 7 วัน - 1 เดือน

2) ภาควิชาสุขศึกษา มีหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องดังนี้¹

- ก) ชื่อหลักสูตร : วิทยาศาสตร์บัณฑิต (สุขศึกษา)
 ระยะเวลาเรียน : 2 ปี
 วุฒิเมื่อจบการศึกษา : วท.บ. (สุขศึกษา)
 คุณสมบัติของผู้เรียน : อนุปริญญาพยาบาลสาธารณสุข คะแนน GPA อย่างน้อย 2.5 หรือ 70 % หรือ ประกาศนียบัตรหรืออนุปริญญาพยาบาล และอนามัย จากสถาบันที่รับบุคคลที่มีพื้นฐานความรู้ ม.ศ. 5 หรือ ม.8 เข้าศึกษาคะแนน GPA อย่างน้อย 2.5 หรือ 70 %
 หมายเหตุ : ทองผ่านการศึกษาเลือก
- ข) ชื่อหลักสูตร : วิทยาศาสตรสาธารณสุข มหาบัณฑิต (สุขศึกษา)
 ระยะเวลาเรียน : 2 - 5 ปี
 วุฒิเมื่อจบการศึกษา : วท. สม. (สุขศึกษา)
 คุณสมบัติของผู้เรียน : 1. สำเร็จปริญญาตรี สาขาเอกสุขศึกษา
 2. คะแนน GPA 2.5 หรือ 75 % หรือ Top on third
 3. ประสบการณ์ทางสาธารณสุขหรือ การศึกษาอย่างน้อย 2 ปี

¹ จดหมายตอบ สมจิตต์ สุพรรณทัศน์, หัวหน้าภาควิชาสุขศึกษา คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 16 เมษายน 2522.

- เจ้าของโครงการ : ภาควิชาสุขศึกษา คณะสาธารณสุขศาสตร์
ร่วมกับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- หมายเหตุ : ทดลองผ่านการสอบคัดเลือก
- ค) ชื่อหลักสูตร : การสุขศึกษาในโรงเรียน
- ระยะเวลาเรียน : 1 เดือน
- จุดเมื่อจบการศึกษา : ประกาศนียบัตร
- คุณสมบัติของผู้เรียน : ประกาศนียบัตรทางการศึกษาหรือทางการพยาบาล
- 3) ภาควิชาพยาบาลสาธารณสุข มีโครงการศึกษาต่อเนื่องดังนี้คือ ¹
- ก) ชื่อหลักสูตร : อนุปริญญาพยาบาลสาธารณสุข
- ระยะเวลาเรียน : 1 ปี
- จุดเมื่อจบการศึกษา : อนุปริญญาพยาบาลสาธารณสุข
- คุณสมบัติของผู้เรียน : 1. อนุปริญญาหรือประกาศนียบัตร พยาบาล และนุศรกรรภ
2. มีประสบการณ์ทำงานพยาบาลมาแล้ว อย่างน้อย 1 ปี
- หมายเหตุ : ทดลองผ่านการสอบคัดเลือก
- ข) ชื่อหลักสูตร : วิทยาศาสตร์บัณฑิต (พยาบาลสาธารณสุข)
- ระยะเวลาเรียน : 1 ปี
- จุดเมื่อจบการศึกษา : วท.บ. (พยาบาลสาธารณสุข)
- คุณสมบัติของผู้เรียน : อนุปริญญาพยาบาลสาธารณสุข

¹จดหมายตอบ ภาควิชาพยาบาลสาธารณสุข, 12 เมษายน 2522. .

- ค) ชื่อหลักสูตร : วิชาภาษาศาสตร์สาธารณสุขมหาบัณฑิต
 ระยะเวลาเรียน : 2 - 5 ปี
 วุฒิเมื่อจบการศึกษา: วท.ส.ม. (พยาบาลสาธารณสุข)
 คุณสมบัติของผู้เรียน: 1. ปริญญาตรีทางการพยาบาลทุกสาขา
 2. ประสบการณ์ทำงานหลังจบปริญญาตรี
 อย่างน้อย 1 ปี
- ง) ชื่อหลักสูตร : ประกาศนียบัตรพยาบาลเวชปฏิบัติ
 ระยะเวลาเรียน : 6 เดือน
 วุฒิเมื่อจบการศึกษา: ประกาศนียบัตร
 คุณสมบัติของผู้เรียน: 1. จบปริญญาหรือปริญญาพยาบาล
 สาธารณสุข
 2. ปีประสบการณ์การทำงานพยาบาลมา
 แล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี
 3. ilyงานเป็นผู้ส่งเข้าฝึกอบรม
 4. ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการ
 คณะสาธารณสุข
- จ) ชื่อหลักสูตร : การฝึกงานต่อเนื่อง
 ระยะเวลาเรียน : ประมาณ 7 วัน (ขึ้นอยู่กับหัวข้อเรื่อง)
 วุฒิเมื่อจบการศึกษาก: วุฒิบัตร
 คุณสมบัติของผู้เรียน: 1. จบปริญญาหรือประกาศนียบัตรพยาบาล
 ฉุกเฉิน
 2. จบปริญญาหรือปริญญาพยาบาล
 สาธารณสุข
 หมายเหตุ : หัวข้อเรื่องที่จัด เช่น
 (1) การพยาบาลสาธารณสุข

(2) การวางแผนงานพยาบาล

(3) การวัดประเมินผลการศึกษา

(4) การจัดการเรียนการสอน

การอบรมมุ่งที่ศึกษานิเทศก์เก่าพยาบาล
สามารถสุข โดยทางภาควิชาพยาบาล
สามารถสุขจะทำจดหมายเชิญไปตามสถาบัน
หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานพยาบาล
ตามหัวข้อเรื่องที่จัด มักจะจัดระหว่างเดือน
เมษายน - พฤษภาคม ของทุกปี

ค. ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ โรงพยาบาลรามารินทร์ มีหลักสูตรการศึกษา
ต่อเนื่องทั้งระยะยาวและระยะสั้นดังนี้คือ ¹

- 1) ชื่อหลักสูตร : วิทยาศาสตรบัณฑิตพยาบาล
ระยะเวลาเรียน : 1 ปี
วุฒิเมื่อจบการศึกษา: วท.บ. (พยาบาล)
คุณสมบัติของผู้เรียน: อนุปริญญาพยาบาลและผดุงครรภ์ หรือ
ประกาศนียบัตรพยาบาลและผดุงครรภ์
ชั้นความรู้ มศ. 5 หรือเทียบเท่า
หมายเหตุ : ต้องผ่านการสอบคัดเลือก
- 2) ชื่อหลักสูตร : วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
ระยะเวลาเรียน : 2 ปี
วุฒิเมื่อจบการศึกษา: วท.ม. (พยาบาล)

---

¹ จดหมายตอบ หัวหน้าภาควิชาพยาบาลศาสตร์, โรงพยาบาลรามารินทร์, 10
เมษายน 2522.

- คุณสมบัติของผู้เรียน : วทบ. (พยาบาล)
หมายเหตุ : ท้องผ่านการสอบคัดเลือก
- 3) ชื่อหลักสูตร : การบริหารการพยาบาล (Ward Management)
ระยะเวลาเรียน : 2 เดือน
วุฒิเมื่อจบการศึกษา : วุฒิบัตร
คุณสมบัติของผู้เรียน : ประกาศนียบัตร อนุปริญญาพยาบาล และปริญญาพยาบาล
หมายเหตุ : กองการพยาบาล ร่วมกับภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ รามคำแหง จัดประจำปีละครั้ง
- 4) ชื่อหลักสูตร : การพยาบาลเวชปฏิบัติทางทารกแรกเกิด
ระยะเวลาเรียน : 4 เดือน
วุฒิเมื่อจบการศึกษา : วุฒิบัตร
คุณสมบัติของผู้เรียน : ประกาศนียบัตร อนุปริญญาหรือปริญญาพยาบาล
หมายเหตุ : จัดประจำปีละ 2 ครั้ง
- 5) ชื่อหลักสูตร : การพยาบาลเวชปฏิบัติทางโรคตา
ระยะเวลาเรียน : 6 เดือน
วุฒิเมื่อจบการศึกษา : วุฒิบัตร
คุณสมบัติของผู้เรียน : ประกาศนียบัตร อนุปริญญา และ/หรือปริญญาพยาบาล
เจ้าของโครงการ : ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ร่วมกับกองโรงเรียนพยาบาลภูมิภาค กระทรวงสาธารณสุข
หมายเหตุ : จัดประจำปีละ 2 ครั้ง

- 6) ชื่อหลักสูตร : การจัดการ เรียนการสอน หลักสูตรพยาบาล
รามา
- ระยะเวลาเรียน : 3 วัน
- คุณสมบัติของผู้เรียน : อนุปริญญา หรือปริญญาพยาบาลที่เป็นศร-
จารย์ของภาควิชาพยาบาลรามานิบค
- เจ้าของโครงการ : โครงการฝึกอบรม ภาควิชาพยาบาลศาสตร์
- หมายเหตุ : จัดประจำปีละครั้ง
- 7) ชื่อหลักสูตร : การวิจัยทางการพยาบาล
- ระยะเวลาเรียน : 3 - 5 วัน
- คุณสมบัติของผู้เรียน : อาจารย์พยาบาลที่สนใจและเกี่ยวข้องกับ
การวิจัย
- เจ้าของโครงการ : โครงการฝึกอบรม พยาบาลรามานิบค
- หมายเหตุ : จัดประจำปีละครั้ง
- 8) ชื่อหลักสูตร : การพัฒนาการบริการพยาบาล
- ระยะเวลาเรียน : 5 วัน
- คุณสมบัติของผู้เรียน : อนุปริญญาหรือปริญญาพยาบาล
- เจ้าของโครงการ : โครงการฝึกอบรมพยาบาลรามานิบค
- หมายเหตุ : จัดประจำปีละ 2 ครั้ง
- 9) ชื่อหลักสูตร : การไต่ถามปรึกษา (Counselling)
- ระยะเวลาเรียน : 4 -5 วัน
- คุณสมบัติของผู้เรียน : อาจารย์พยาบาลผู้ต้องเกี่ยวข้องกับฝึกฝน
พยาบาล
- เจ้าของโครงการ : โครงการฝึกอบรมพยาบาลรามานิบค
- หมายเหตุ : จัดประจำปีละ 1 ครั้ง

ค. คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามธิบดี มีโครงการฝึกอบรมระยะยาวคือ ¹

- ชื่อหลักสูตร : การฝึกอบรมวิชาวิสัญญีวิทยพยาบาล
 ระยะเวลาเรียน : 1 ปี
 ผู้เมื่อจบการศึกษา : ประกาศนียบัตรวิสัญญีวิทยา
 คุณสมบัติของผู้เรียน : ประกาศนียบัตรวิชาพยาบาลผดุงครรภ์ระดับ
 อนามัย หรืออนุปริญญาพยาบาลหรือ
 ปริญญาพยาบาลหรือเทียบเท่า จาก
 สถาบันพยาบาลที่มหาวิทยาลัยมหิดลหรือ
 เจ้าของโครงการ : ภาควิชาวิสัญญีวิทยา คณะแพทยศาสตร์ รัง-
 พยาบาลรามธิบดี

ด. โรงพยาบาลศิริราช มีหลักสูตรการศึกษาคณะเภสัชศาสตร์คือ ²

- ชื่อหลักสูตร : การเข้ามาเป็นการพยาบาล
 ระยะเวลาเรียน : 1 - 2 ปีภาค
 คุณสมบัติของผู้เรียน : อย่างน้อยประกาศนียบัตรพยาบาลชั้น
 มก. 3
 เจ้าของโครงการ : แผนก ขาบาล
 หมายเหตุ : จัดประจำปีละอย่างน้อย 2 ครั้ง

จะเห็นว่าปัจจุบันพยาบาลได้เห็นความสำคัญของการศึกษาคณะเภสัชศาสตร์
 และได้มีการพัฒนาทางด้านการศึกษากว้างขวางขึ้น

¹จดหมายตอบ ภาควิชาวิสัญญีวิทยา คณะแพทยศาสตร์ รามธิบดี, 11 เมษายน
 2522..

²จดหมายตอบ เรณู โรจนศิริ, เลขานุการสำนักแผนกพยาบาล โรงพยาบาล
 ศิริราช, 10 เมษายน 2522.

การวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาต่อเนื่องสำหรับพยาบาลส่วนใหญ่ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกา เป็นการวิจัยที่สำรวจความถนัดและความพึงพอใจในการศึกษาต่อเนื่องที่ได้จัดขึ้น หรือต้องการจะจัดขึ้น ทั้งนี้เพื่อปรับปรุงหรือวางแผนโครงการการศึกษาต่อเนื่องทางการพยาบาลให้ตอบสนองความต้องการของพยาบาลส่วนใหญ่ ซึ่งจะได้นำมาประกอบการทำรายงานดังต่อไปนี้คือ

ปี ค.ศ. 1950 มูลนิธิเคลล็อก (Kellogg Foundation) ได้จัดสัมมนาเป็นเวลา 5 เดือน ที่มหาวิทยาลัยชิคาโก เพื่อสำรวจความต้องการอย่างแท้จริงของพยาบาล หลังจากการสัมมนาได้ผลสรุปว่าสิ่งที่พยาบาลต้องการให้ปรับปรุงคือ การศึกษาการบริการพยาบาล (Nursing Service Education) การบริหาร (Administration) การฝึกอบรมในระหว่างประจำการ (Inservice Education) และการวิจัย ต่อมาวิทยาลัยกรูมดาววิทยาลัยโคลัมเบีย จึงได้จัดให้มีการสอนตามความต้องการดังกล่าว พยาบาลที่ผ่านการศึกษอบรมแล้วได้จัดสัมมนาและประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work Shop) เพื่อหาหลักสูตรการบริการการพยาบาลขึ้น นับว่าเกิดแนวโน้มนำที่ดีในการศึกษาพยาบาล โดยเฉพาะบริการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มหลักสูตรการศึกษายพยาบาล¹

คอลแลน, พาร์เลตต์ และลีโอนาร์ด (Collan, Parlette and Leonard)²

¹ Myrc Estrin Levine, Introduction to Clinical Nursing (Philadelphia: F.A. Davis Co., 1969), p. VII.

² L.B. Collan, Nicholas Parlette and A.R. Leonard, "12 -State Survey of Needs and Interests in Continuing Education in Public Health," Public Health Report 84 (August 1969) : 741 - 755.

ไว้ทำการศึกษาค้นคว้าความต้องการและความสนใจในการศึกษาต่อเนื่องทางด้านสาธารณสุขของบุคลากรวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุขใน 12 รัฐ ภาคตะวันตกของสหรัฐอเมริกา โดยให้แบบสอบถามกับประชากร 2534 คน ใ้ได้รับแบบสอบถามคืน 55 % ผลการสำรวจพบว่า ถึงแม้ว่า บุคลากรในแต่ละสาขาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุขจะมีความสนใจในหัวข้อวิชาที่ต้องการเรียนแตกต่างกันไป แต่ทุกสาขาวิชาชีพนั้นต่างต้องการปรับปรุงทักษะในการปฏิบัติงาน และแก้ปัญหาการสาธารณสุขเหมือนกัน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการให้มีการสัมมนา ระหว่างสาขาวิชาชีพ และขอให้มีการใช้โสตทัศนูปกรณ์ในการเรียนการสอนพบว่า ผู้ที่เข้าศึกษาในโครงการศึกษาต่อเนื่องที่จัดขึ้นแล้วส่วนมากจะเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในวงการสาธารณสุขมาเป็นเวลานานกว่า มีตำแหน่งหน้าที่การงานสูงกว่า มีอายุมากกว่า มีการศึกษาสูงกว่า และเป็นสมาชิกของสมาคม สาธารณสุข

เบียทริซ เพิร์ลมันท์เทอร์ (Beatrice Perlmutter) กล่าวว่าในการอภิปรายเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องทุกครั้ง จะทราบว่า มีความต้องการเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องของพยาบาล และในการอภิปรายมักจะมีคำถามว่า ใครควรจะเป็นผู้รับผิดชอบความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของพยาบาล ฝ่ายบริการพยาบาล มีความคิดว่า วิทยาลัยทั่วไปควรมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาต่อเนื่องให้พยาบาล เพื่อตอบสนองต่อความต้องการด้านสุขภาพอนามัยของประชากร เป็นที่ทราบกันเป็นอย่างดีแล้วว่า ความต้องการเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องของพยาบาลมีมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งการศึกษาต่อเนื่องจะช่วยให้บุคลากรสุขภาพอนามัยตามไปทันกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์การแพทย์ที่ก้าวไปอย่างรวดเร็ว ¹

ปี ค.ศ. 1972 คณะกรรมการของวิทยาลัยพยาบาล มหาวิทยาลัยไอโอวา

---

¹ Beatrice Perlmutter, "Continuing Education," In Technical Nursing, Edited by Sandra Rasmussen (Philadelphia : F.A. Davis Co., 1972), pp. 105 - 106.

(University of Iowa College of Nursing Service Affairs Committee) ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องกับบริการ เกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องสำหรับพยาบาล ได้ทำโครงการวิจัยเกี่ยวกับการประเมินความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของพยาบาลในไอโอวา มุ่งวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อนำผลที่ได้รับจากการวิจัยไปวางแผนและจัดการศึกษาที่จะสนองต่อความต้องการของพยาบาลให้มากที่สุด ทำการวิจัยโดยศึกษาเปรียบเทียบความต้องการการศึกษานอกระบบของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลกับคณาจารย์พยาบาลในมหาวิทยาลัยไอโอวา โดยให้เรียงลำดับหัวข้อเรื่องที่ต้องการศึกษาคือตามลำดับความต้องการ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนให้ค่า (Rating Scale) ผลของการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่แล้วไม่มีความแตกต่างเกี่ยวกับความคิดเห็นในหัวข้อเรื่องที่ต้องการศึกษาต่อของพยาบาลทั้งสองกลุ่ม¹ :

สก็ปเปอร์ และ คิง (Skipper and King)² ได้รายงานเสนอข้อมูลจากการศึกษาเกี่ยวกับโครงการการศึกษาต่อเนื่องที่จัดขึ้นสำหรับบุคลากรในวงการสุขภาพอนามัยระหว่างปี ค.ศ. 1971 - 1973 ในรัฐทางตะวันตกกลางของสหรัฐอเมริกา โดยเน้นที่ทัศนคติ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องของพยาบาลที่เข้ามาศึกษาในโครงการแบบสอบถามส่งไปยังพยาบาลที่ได้รับการศึกษาต่อเนื่องไม่โครงการ 796 คน ได้รับกัน 272 ฉบับ ผลการสำรวจพบว่า พยาบาลส่วนใหญ่ (เกือบทั้งหมด) มีความต้องการที่จะเข้าศึกษาในโครงการศึกษาต่อเนื่องที่จะจัดต่อไปในอนาคต และต้องการให้มีการจัดโครงการศึกษานอกระบบทั้งหมดทั้งหลักสูตรทั่วไปและสาขาวิชาเฉพาะทาง

เกี่ยวกับความคิดเห็นโดยทั่วไป พยาบาลมีความรู้สึกว่าการเข้าศึกษาต่อเนื่อง

¹ Barbara Thomas and Merle Heick, "A Survey of Continuing Education Needs," The Journal of Continuing Education in Nursing 4 (May - June 1973) : 26 - 31.

² James K. Skipper and James A. King, "Continuing Education: Feedback from the Grass Roots," Nursing Outlook 22 (April 1974) : 252-253.

ไว้ช่วยปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น แต่นายจ้างหรือหน่วยงานที่ปฏิบัติงานอยู่ไม่เห็นความสำคัญข้อนี้เท่าที่ควร จึงได้เรียกร้องให้นายจ้างหรือหน่วยงานทั้งหลายสนับสนุน ส่งเสริม ให้พยาบาลหรือลูกจ้างได้มีโอกาสศึกษาต่อเนื่องมากขึ้น มี 121 ของผู้ตอบแบบสอบถามกล่าวว่าหน่วยงานที่ตนปฏิบัติงานยอมรับวุฒิบัตรของโครงการการศึกษาต่อเนื่อง

พยาบาลส่วนใหญ่ไม่สนใจว่าใครจะเป็นผู้จัดโครงการการศึกษาต่อเนื่อง แต่ในความคิดเห็นที่ว่าใครควรรับผิดชอบในการควบคุมมาตรฐานการศึกษาต่อเนื่อง ผู้ตอบแบบสอบถาม 75 % ให้ความเห็นว่าหน่วยงานทางวิชาชีพของแต่ละสถาบันควรรับผิดชอบโดยตั้งมาตรฐานจากรัฐบาลหรือองค์การวิชาชีพนั้น ๆ ส่วนคำถามที่ว่าใครควรเป็นผู้รับผิดชอบในการเข้าศึกษาต่อเนื่องของพยาบาล มากกว่า 70 % ตอบว่า ตัวพยาบาลแต่ละคนรับผิดชอบในการศึกษาต่อเนื่องของตนเอง แสดงให้เห็นว่าพยาบาลมีความต้องการการศึกษาต่อเนื่อง และมีความเชื่อมั่นในองค์การวิชาชีพของตนเอง

โรบินสันและแพกซ์ตัน (Robinson and Paxton)¹ ได้ทำการวิจัยสำรวจความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของพยาบาลที่ทำงานอยู่ในอาณาบริเวณเมืองวัตส์ในลอสแอนเจลิส (Watts area of Los Angeles) ซึ่งเป็นแหล่งประชากรที่มีฐานะยากจนและเป็นกลุ่มน้อย (Minorities and the Poor) ทั้งนี้เพื่อนำข้อสรุปที่ได้มา เป็นพื้นฐานในการจัดตั้งและพัฒนาโครงการการศึกษาต่อเนื่องของแผนกเวชศาสตร์ชุมชนโรงเรียนแพทย์ในลอสแอนเจลิส โดยส่งแบบสอบถามไปยังพยาบาล 390 คน ได้รับกลับมา 37 % ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นพยาบาล 125 คน ผู้ช่วยพยาบาล (Vocational Nurses) 19 คน ปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงานต่าง ๆ 15 หน่วยงาน

ขอมูลถามเกี่ยวกับความต้องการและความชอบในหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการการศึกษาต่อเนื่องเหมือนกัน แต่มีความต้องการ

1

Stella P. Robinson and Phyllis Paxton, "Continuing Education Needs of Nurses Serving Minorities and the Poor," The Journal of Continuing Education in Nursing 4 (March - April 1974) : 12 - 17.

เนื้อหาหรือหลักสูตรการศึกษาแตกต่างกันเรียงตามลำดับ เนื้อหาวิชาที่ต้องการมากที่สุดของผู้ตอบแบบสอบถามคือ การช่วยฟื้นคืนชีพ (Cardiopulmonary Resuscitation) และที่ต้องการน้อยที่สุดคือ กฎหมายเกี่ยวกับการพยาบาล (Legal Aspects of Nursing) ซึ่งเมื่อวิเคราะห์การสำรวจไปเปรียบเทียบกับการศึกษาที่ทำโดย ไบรซ์ (Price) ในปี ค.ศ. 1966 แล้วพบว่า หัวข้อเรื่องวิชาที่พยาบาลต้องการมากที่สุดคือ การศึกษาต่อเนื่องเกี่ยวกับความรู้และเทคนิควิธีใหม่ ๆ ในการให้การดูแลผู้ป่วยอาการหนักและเรื้อรัง

นอกจากนี้ยังพบว่า 81 % ของผู้ตอบแบบสอบถามต้องการการศึกษาต่อเนื่องแบบเป็นทางการ เพื่อให้ได้หน่วยกิตหรือประกาศนียบัตร ที่จะสามารถนำไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นในวิทยาลัยได้ การศึกษาสำรวจนี้ทำให้ทราบว่าพยาบาลมีความต้องการการศึกษาต่อเนื่องที่เห็นได้ชัดเจนเกี่ยวกับการปรับปรุงความรู้และทักษะทางการพยาบาล ปรับปรุงพัฒนาการศึกษาให้กว้างขวางขึ้น เพิ่มประสิทธิภาพของการให้บริการสุขภาพอนามัย โดยการเรียนรู้อันเกี่ยวกับผู้มารับบริการมากขึ้น และยังต้องการให้มีความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานที่พยาบาลปฏิบัติงานกับสถาบันการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง เพื่อจัดการศึกษาต่อเนื่องสำหรับพยาบาลอีกด้วย

โอลิเวอร์ แอมโบรสโน และ โรราบอกก์ (Oliver, Ambrosino and Rorabaugh) ¹ ได้ทำการวิจัยศึกษาเกี่ยวกับการฝึกอบรมเฉพาะสาขาวิชา สำหรับพยาบาลที่ปฏิบัติงานในแผนกฉุกเฉิน (Emergency Department) เป็นโครงการวิจัยทดลองเพื่อนำมาวางแผนและพัฒนาโครงการฝึกอบรมเฉพาะทางสำหรับพยาบาลในแผนกฉุกเฉิน โดยมีเป้าหมายเพื่อให้แผนกฉุกเฉินสามารถให้บริการสุขภาพอนามัยแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1

W.L. Oliver, R.J. Ambrosino and S.K. Rorabaugh, "Special Trauma Training for Nurses in Hospital Emergency Departments," Health Service Report 89 (March - April 1974) : 112 - 118.

มากขึ้น ได้มีพยาบาล 13 คน จากโรงพยาบาลชุมชน 10 แห่ง เข้าร่วมการอบรมในโครงการเป็นเวลา 4 เดือน โดยใช้เวลา 6 สัปดาห์แรกในห้องเรียนและฝึกปฏิบัติในแผนกฉุกเฉิน 10 สัปดาห์หลังให้ฝึกปฏิบัติงานเพิ่มประสบการณ์ในโรงพยาบาลที่พยาบาลเหล่านั้นปฏิบัติงานอยู่ ผลจากการวิเคราะห์การดำเนินงานทั้งหมด พบว่า การฝึกอบรมขั้นทดลองของโครงการประสบความสำเร็จ เมื่อติดตามผลต่อมาอีก พบว่า พยาบาลที่เข้ารับการอบรมปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น ซึ่งผลของการวิจัยนี้อาจใช้ประโยชน์ในการใช้เป็นแนวทางวางแผนโครงการฝึกอบรมในอนาคต

เดวิด คัมบลิว แมทสัน (David W. Mattson)¹ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นและความสนใจในการศึกษาต่อเนื่อง ชนิดศึกษาโดยความสมัครใจของพยาบาล (Voluntary Continuing Education) และชนิดออกกฎหมายบังคับ (Mandatory Continuing Education) ที่จัดโดยสมาคมพยาบาลรัฐเท็กซัส เขต 8 (District 8, Texas Nurses Association) โดยใช้แบบสอบถามคืนตัวอย่างประชากร 150 คน ใ้รับแบบสอบถามคืน 114 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 76 ผลการสำรวจพบว่าโดยส่วนรวมแล้วพยาบาลร้อยละ 68.4 ชอบการศึกษาต่อเนื่องโดยความสมัครใจของตนเอง มีร้อยละ 23.7 ที่ชอบให้มีความบังคับเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่อง

สำหรับความคิดเห็นของพยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีและตำแหน่งหน้าที่ที่แตกต่างกัน พบว่า พยาบาลที่มีสถานภาพสมรสและหมายชอบการศึกษาต่อเนื่องโดยความสมัครใจของผู้เรียน (Voluntary Continuing Education) มากกว่าพยาบาลที่มีสถานภาพสมรส หย่า แยกกันอยู่ และโสด พยาบาลที่มีวุฒิปริญญาตรีและโทชอบการศึกษาต่อเนื่องโดยความสมัครใจของผู้เรียนน้อยกว่า พยาบาลที่มีวุฒิปริญญา และพยาบาลประจำการ หัวหน้า-

---

¹ David W. Mattson, "Voluntary or Mandatory Continuing Education? A Study of the Views within District 8, Texas Nurses Association," The Journal of Continuing Education in Nursing 5 (May-June 1974) : 24 - 29.

ศึกษาพยาบาลระดับผู้บริกาฯ ชอบการศึกษาต่อเนื่องโดยความสมัครใจของผู้เรียนมากกว่า พยาบาลนิเทศ และครูพยาบาล

ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุผลในการสนับสนุนการศึกษาต่อเนื่องทั้งสองแบบ พบว่าเหตุผลสำคัญของพยาบาลที่ชอบการศึกษาต่อเนื่องชนิดออกกฎบังคับคือ การศึกษาต่อเนื่องจะช่วยยกระดับวิชาชีพพยาบาลและการบริการพยาบาลให้สูงขึ้น และกล่าวว่าพยาบาลส่วนมากไม่มีแรงจูงใจที่จะไปศึกษาต่อด้วยตนเอง ต้องการแรงกระตุ้นจากภายนอก ซึ่งจะทำให้พยาบาลเข้ามามีส่วนร่วมในการศึกษามากขึ้น ส่วนเหตุผลของพยาบาลที่สนับสนุนการศึกษาต่อเนื่องโดยความสมัครใจของผู้เรียนคือ การบังคับให้พยาบาลไปศึกษาต่อเพียงจะทำให้พยาบาลศึกษาต่อเนื่อง เพื่อจะนำมาใช้เป็นหลักฐานในการต่ออายุใบประกอบโรคศิลปะมากกว่าที่จะไปเรียน เพราะต้องการเรียนรู้อย่างแท้จริง ซึ่งตรงกับที่ ฮาเฟอ์คอร์น (Haferkorn) ¹ ได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาจะได้ผลดี ถ้าผู้เรียนรู้สึกว่ายากเรียนและต้องการเรียน ดังนั้นสิ่งแรกที่จะต้องทำก่อนจัดโครงการการศึกษาต่อเนื่องคือ ค้นหาความต้องการของผู้เรียน

โจแอนน์ แมก โคลส์กี (Joanne Mc Closky) ² ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของสิ่งจูงใจ และรางวัลที่มีต่ออัตราการเขาออกจากงาน (Turnover Rate) ของพยาบาล โดยส่งแบบสอบถามไปยังพยาบาลที่ไล่ออกจากงานเดิมมาแล้วภายในระยะเวลา 4 เดือน จำนวน 152 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืน มีความสมบูรณ์ใช้ได้ 97 ฉบับ พบว่า การให้รางวัลด้านจิตใจมีความสำคัญมากกว่า

¹ Virginia Haferkorn, "Continuing Education for the Specialty Nurse," Nursing Outlook 23 (April 1975) : 246.

² Joanne Mc Closkey, "Influence of Rewards and Incentives on Staff Nurse Turnover Rate," Nursing Research 23 (May - June 1974) : 239 - 247.

รางวัลด้านความปลอดภัยและสังคมในการที่จะจูงใจให้พยาบาลปฏิบัติงานอยู่กับสถาบัน
พยาบาลส่วนใหญ่ของการมีโอกาสในการเข้าศึกษาต่อเนื่องในโครงการศึกษาต่อเนื่อง
เพื่อหน่วยกิต (Credit) และต้องการมีโอกาสก้าวหน้าในวิชาชีพได้มากกว่าค่า-
แห่งหัวหน้าคึก นอกจากนี้ยังต้องการการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและพยาบาลนิเทศ
(Nursing Supervisor) อีกด้วย

ซิสเตอร์ แพทริเซีย มิลเลอร์ (Sister Patricia Miller) ได้กล่าว
อ้างถึง การสำรวจเกี่ยวกับความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของพยาบาลในไอโอวา
ที่กระทำโดยโทมัสและ ฮีก (Thomas and Heick) ในปี ค.ศ. 1973 ผลการ
สำรวจพบว่า พยาบาลโดยทั่วไปต้องการมีการเรียนรู้จากเดิม ซึ่งทำให้เกิดข้อคิด
เกี่ยวกับปัญหาที่อาจมีขึ้นในการสร้างโครงการการศึกษาต่อเนื่องคือ การหาวิธีจูงใจ
ผู้เรียน การค้นหาขอบบรของของการพยาบาล และการเปิดโอกาสให้พยาบาลมีการ
ศึกษาต่อเนื่องอย่างทั่วถึงกัน ซึ่งถ้าทราบในสิ่งดังกล่าวแล้วจะช่วยให้ผู้สร้างโครงการ
สามารถสร้างโครงการการศึกษาต่อเนื่องที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้ค
ชั้น 1

โดนัลด์ อี แชนบอร์นที่ 3 และคณะ (Donald E. Sanborn III and
Others)² ได้ศึกษาสำรวจความต้องการของพยาบาลเกี่ยวกับหลักสูตรที่ต้องการ
ศึกษาต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อนำผลจากการสำรวจไปจัดโครงการการศึกษาต่อเนื่องทาง
โทรทัศน์ โดยการส่งแบบสอบถามไปยังพยาบาลที่ทำงานอยู่ในโรงพยาบาล แมริย

---

¹
Sister Patricia Miller, "Point of View : Continued Learning The Goal of Recertification," The Journal of Continuing Education in Nursing 5 (May - June 1974) : 30 - 31.

²
Donald E. Sanborn III, et. al., "Pattern of Preference : Nurses View Continuing Education," The Journal of Continuing Education in Nursing 6 (January - February 1975) : 35 - 38.

ฮิทช์ค็อกก์ เมมอเรียล (Mary Hitchcock Memorial Hospital) จำนวน 160 คน ได้รับแบบสอบถามกัน ร้อยละ 77.5 ผลสรุปความกิดเห็นของพยาบาลที่มีต่อการศึกษาคือเนื่องคือ

1. พยาบาลส่วนมากชอบหลักสูตรที่จัดขึ้นเป็นประจำ สม่่าเสมอมากกว่าหลักสูตรที่จัดเป็นครั้งคราว และมีความต้องการหลักสูตรระยะสั้นอยู่ในระดับสูง
2. เวลาที่เลือกเรียนชอบหลักสูตรที่จัดสอนในเวลาเย็นมากที่สุด
3. วันที่เลือกเรียน ส่วนใหญ่ตอบว่าต้องการเรียนในวันพฤษภาคมที่สุด รองลงมาคือวันอังคาร พฤหัส และจันทร์ ส่วนวันศุกร์ เสาร์ และอาทิตย์ชอบน้อยที่สุด
4. ชนิดของหลักสูตร ชอบหลักสูตรที่เกี่ยวกับวิชาชีพมากที่สุด ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 58 ต้องการเรียนในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 42 ต้องการเรียนต่อไปในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี
5. วิธีการสอน 2 ใน 3 ส่วนของผู้ตอบแบบสอบถามชอบเรียนในหลักสูตรที่สอนโดยครู มากกว่าเรียนทางโทรทัศน์

ผลของการสำรวจนี้ จะใช้เป็นพื้นฐานในการจัดโครงการการศึกษาต่อเนื่องให้สนองตอบความต้องการของพยาบาลมากขึ้น ตลอดจนใช้ในการวางแผนในการใช้เวลาความพยายาม และงบประมาณ ให้ประหยัดและถูกต้องที่สุดอีกด้วย

เฮเลน เอ็ม โดโนแวน (Helen M. Donovan) กล่าวว่า การค้นหาความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของผู้เรียนก่อนจัดโครงการการศึกษาอบรมประจำการเป็นสิ่งจำเป็น และควรทำอยู่เสมอ ถึงแม้ว่าจะเป็นการศึกษาที่ซึ่งถึงความต้องการก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากว่า การจะวินิจฉัยความต้องการของแต่ละบุคคลจะต้องให้

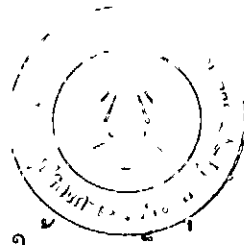
มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์ การ และปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเช่นปัจจัยทางสังคม ความต้องการที่จะต้องคนที่มี 2 อย่างคือ หน่วยงานผู้ถึง ความต้องการของพยาบาลหรือไม่ และพยาบาลเองมีความต้องการศึกษาต่อเนื่องหรือไม่ ซึ่งโคโนแวนได้เสนอแนะว่าวิธีสอบถามความต้องการนั้นกระทำได้หลายวิธี เช่น การใช้แบบสอบถาม การประชุมกลุ่ม หรือการสัมภาษณ์ เป็นต้น ¹

ในปี ค.ศ. 1975 แวนคูเอร์ (Vancouver) ได้ทำการวิจัยแบบบรรยายเกี่ยวกับแหล่งทรัพยากร สำหรับการศึกษาคือเนื่องทางการพยาบาลในบริเวณตะวันออกเฉียงเหนือของออนตาริโอ (Northeastern Ontario) เพื่อวางแผนจัดตั้งโครงการการศึกษาคือเนื่องสำหรับพยาบาลในบริเวณนั้น โดยการใช้แบบสอบถามสำรวจ พบว่า ทรัพยากรที่จะจัดตั้งโครงการการศึกษาคือเนื่องสำหรับพยาบาลยังไม่เหมาะสมเพียงพอในด้าน กำลังคน สถานที่ศึกษา และอุปกรณ์การศึกษา และร้อยละ 91 ของผู้ตอบแบบสอบถามมีความสนใจมากกับการศึกษาคือเนื่องทางการพยาบาล ²

หลังจากที่รัฐอิลลินอยส์ ได้มีกฎหมายให้พยาบาลมีการศึกษาคือเนื่อง สมาคมพยาบาลแห่งรัฐอิลลินอยส์ (Illinois Nurses Association) จึงได้ทำการวิจัยสำรวจความคิดเห็นของพยาบาลเกี่ยวกับการศึกษาคือเนื่องบังคับ (Mandatory Continuing Education) โดยใช้แบบสอบถามกับพยาบาลที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือของรัฐอิลลินอยส์ ตามเกี่ยวกับความสนใจในการศึกษาคือเนื่องโดยความสมัครใจของตนเอง และทัศนคติเกี่ยวกับการบังคับให้พยาบาลมีการศึกษาคือเนื่อง ได้แบบสอบถาม

¹ Helen M. Donovan, Nursing Service Administration Managing the Enterprise (Saint Louis : The C.V. Mosby Co., 1975), p. 204.

² Una Vivlone Reid, "A Survey of Resources for Continuing Education in Nursing in Northeastern Ontario : Vancouver, B.C., 1975 Thesis (M.S.N.) University of British Columbia," The Canadian Nurse 72 (May 1967) : 48.

กินร้อยละ 100 ผลการวิจัยพบว่า

ร้อยละ 70 ของผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นว่า การศึกษาต่อเนื่องแบบบังคับ (Mandatory Continuing Education) เป็นทางหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาการพยาบาล แสดงว่าพยาบาลส่วนมากรู้สึกถึงความต้องการ เกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่อง

มีร้อยละ 23.3 ไม่เห็นด้วยกับความคิดที่ว่าการศึกษาต่อเนื่องแบบบังคับ จะช่วยพัฒนาการพยาบาล ส่วนที่น้อยที่สุดคือร้อยละ 6.7 ตอบว่าไม่แน่ใจ

สำหรับผู้ที่ตอบที่ไม่เห็นด้วยกับการศึกษาต่อเนื่องแบบบังคับทั้งหมดมี วุฒิ อนุ-ปริญญาและปฏิบัติงานในโรงพยาบาล เหตุผลที่ไม่เข้าร่วมกับการศึกษาต่อเนื่อง ร้อยละ 50 คิดว่าโครงการการศึกษาต่อเนื่องจะมีไม่เพียงพอและไม่มีมาตรฐานดีพอ ร้อยละ 30 ตอบว่าเพราะค่าเล่าเรียนแพง และไม่ต้องการจ่ายค่าเล่าเรียนเอง¹

ในปี ค.ศ. 1975 ได้มีการลงมติในที่ประชุมประจำปีของพยาบาลในฮาวาย (Hawaii Nurse Convention) ให้มีโครงการการศึกษาต่อเนื่องโดยความสมัครใจของพยาบาล (Voluntary Continuing Education) แต่ในการจัดตั้งโครงการการศึกษาต่อเนื่อง จำเป็นต้องมีการประเมินความต้องการและความสนใจของผู้เรียนก่อน เนื่องจากการเรียนรู้อาจเกิดขึ้นได้ดีเมื่อผู้เรียนมีความสนใจในหัวข้อเรื่องนั้น จึงได้มีการสำรวจความต้องการของพยาบาลในรัฐ เพื่อปรับปรุงและจัดตั้งโครงการการศึกษาให้ทั่วถึงกันและสอดคล้องกับความต้องการของพยาบาลมากที่สุด การสำรวจทำโดยส่งแบบสอบถามไปยังพยาบาลทุกคนในฮาวาย (Hawaii) ได้รับแบบสอบถามคืนมาสมบูรณ์ใช้ได้ร้อยละ 36 ผลการสำรวจพบว่า

1. ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 52 มีความต้องการการศึกษาต่อเนื่อง ร้อยละ 47 ไม่แน่ใจและไม่สนใจ

¹ Jan Miller and Deanna Rea, "How Nurses Percieve Mandatory Continuing Education," The Journal of Continuing Education in Nursing 8 (January - February 1977) : 8 - 15.

2. ข้อมูลเกี่ยวกับชนิดของหลักสูตร หลักสูตรที่ชอบมากที่สุดคือ หลักสูตรที่ให้หน่วยกิตและสามารถก้าวไปสู่ระดับปริญญาได้ และที่ข้อน้อยที่สุดคือ หลักสูตรที่ไม่ให้หน่วยกิต

3. ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการศึกษาที่ต้องการศึกษาคือ ร้อยละ 40.3 ต้องการศึกษาคือในระดับปริญญาตรี รองลงมาคือระดับปริญญาโทมีผู้ตอบร้อยละ 20.6 และมีผู้ไม่ตอบร้อยละ 26.6 โ้เหตุที่คาดว่าต้องการเรียนโดยไม่หวังปริญญาในระดับใด ทั้งนี้ผู้ตอบถึงร้อยละ 55.2 ไม่เชื่อว่าการขาดปริญญาบัตรจะทำให้ไม่ได้รับการปรับขึ้นเงินเดือน หรือขาดความก้าวหน้าทางอื่น ๆ คว

4. ข้อมูลเกี่ยวกับระยะเวลาที่ชอบมากในการศึกษาคือจนชนิดของการจัดการศึกษาคือเนื่อง ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 78.3 ชอบการศึกษาคือเนื่องที่จัดในรูปแบบของการประชุมปรึกษา (Conference) ซึ่งใช้ระยะเวลา 1 -2 วัน

✓ คณะผู้ศึกษาสำรวจได้สรุปว่า ความต้องการการศึกษาคือเนื่องของพยาบาลในรัฐฮาวายมีความคล้ายคลึงกับพยาบาลในรัฐอื่น ๆ ทั่วสหรัฐอเมริกาในด้านชนิดของหลักสูตร วิธีการจัดการศึกษาและระยะเวลาในการศึกษา พบว่า พยาบาลส่วนใหญ่ชอบหลักสูตรระยะสั้นมากกว่า เพราะใช้เวลาอยู่ในการศึกษา และเสียค่าใช้จ่ายน้อย ¹

✓ คอนเนย์ แอด เกอร์ราน (Connie L. Curran) ² ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับชนิดของการศึกษาคือเนื่อง เพื่อค้นหาปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความต้องการของผู้เรียน และกิจกรรมการศึกษาคือเนื่องของพยาบาลที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงพยาบาล โดยส่งแบบสอบถามไปยังพยาบาลทุกคนที่ปฏิบัติงาน ในโรงพยาบาลที่ตั้งอยู่ในเขตเทศบาล 6 แห่ง

¹ Beverly Winters, Jean Lum and Sally Fanstino, 'Hawaii Nurses Express Continuing Education Needs and Preferences,' The Journal of Continuing Education in Nursing 8 (January - February 1977) : 30 -36.

² Connie L. Curran, "What Kind of Continuing Education ?" Supervisor Nurse 8 (July 1977) : 72 - 75.

ในซีกาโก ได้รับแบบสอบถามคืนมาใช้ได้ร้อยละ 75 แบบสอบถามนี้ถามเกี่ยวกับการที่พยาบาลมีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องและใหญ่ซึ่งถึงความสำคัญของหลักสูตรที่มีต่อการปฏิบัติงาน ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า

พยาบาลที่ปฏิบัติงานในสาขาการพยาบาลแตกต่างกันมีความต้องการเรียนรู้แตกต่างกันทั้งด้านเนื้อหาวิชาและระยะเวลา หน่วยงานและลักษณะของงานมีอิทธิพลต่อเวลาที่ใช้ในการอ่านหนังสือที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาล การเข้าร่วมศึกษาอบรมประจำการ (Inservice) และการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work Shops) แต่ไม่มีอิทธิพลอย่างชัดเจนเกี่ยวกับการเข้าศึกษาในวิทยาลัยหรือการจ่ายเงินใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา ทั้งนี้พบว่าพยาบาลที่ปฏิบัติงานในเคื่องคลอดร้อยละ 85 สนใจหลักสูตรเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือใหม่ ๆ แต่พยาบาลจิตเวชสนใจหลักสูตรนี้เพียงร้อยละ 39 และพยาบาลที่ปฏิบัติงานในหน่วยผู้ป่วยอาการวิกฤตต้องการอ่านหนังสือทางการพยาบาลอย่างน้อยวันละ 1 ชั่วโมง ส่วนพยาบาลจิตเวชอ่านน้อยกว่าคือแค่ 1 ชั่วโมง

ข้อที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญคือ พยาบาลที่ทำงานเต็มเวลา (Fulltime Nurse) มีความสนใจและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องมากกว่าพยาบาลที่ทำงานบางเวลา (Part-time Nurse)

ผลการศึกษานี้มีประโยชน์ต่อการพัฒนาโครงการการศึกษาต่อเนื่องที่มีประสิทธิภาพ ผู้ทำการศึกษาสำรวจ เสนอแนะว่า การจะมีการประเมินความต้องการของผู้เรียนและจัดโครงการศึกษาต่อเนื่องไว้ เฉพาะกลุ่มที่ต้องการ ไม่ใช่จัดให้ทั้งพยาบาลทั้งโรงพยาบาล นอกจากนี้การกำหนดถึงเวลาในการจัดที่จะเปิดโอกาสให้พยาบาลเข้าร่วมศึกษาได้อย่างทั่วถึงกัน

นอกจากนี้ คอนเน็ย แอด เคอร์ราน (Connie L. Curran)¹ ยังได้ทำการวิจัยรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของพยาบาล และการเข้าศึกษาต่อโดยความสมัครใจ โดยการส่งแบบสอบถามไปยังพยาบาลที่ทำงานมาแล้วอย่างน้อย 1 ปี ใน คุก เคาน์ตี อิลลินอยส์ (Cook County Illinois) ผลการสำรวจพบว่า มีตัวแปร (Variables) หลายอย่างที่เกี่ยวกับความต้องการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการศึกษาต่อเนื่องของพยาบาลดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับความต้องการเรียนรู้ พบว่า พยาบาลกลุ่มที่มีอายุมาก ให้ความสำคัญของหลักสูตรหลาย ๆ หลักสูตรแตกต่างไปจากพยาบาลกลุ่มที่มีอายุน้อย พยาบาลที่ไม่ได้ปฏิบัติงานมาเป็นเวลานาน (Inactive Nurses) ตระหนักถึงความสำคัญของการอบรมฟื้นฟูความรู้ (Refresher Courses) ทางการศึกษาพยาบาลมาก พยาบาลที่มีอายุมาก อ่านหนังสือทางการพยาบาลมากกว่าพยาบาลที่มีอายุน้อย แต่พยาบาลที่มีอายุน้อยให้ความสำคัญในการศึกษาในระบบหน่วยกิตที่จัด โดยวิทยาลัยมากกว่าพยาบาลที่มีอายุมาก ทั้งนี้อาจเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นว่า พยาบาลวิชาชีพ มีการตื่นตัวทางการศึกษาและมีความสำเร็จทางการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นเป็นจำนวนมากขึ้น จึงเน้นให้เห็นถึงความจำเป็นที่ควรจัดหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องให้เหมาะสมกับความต้องการของพยาบาล รวมทั้งความสะดวกที่จะเรียนในสถานที่และเวลาเรียนที่เหมาะสม ผู้วิจัยได้แนะนำว่า มหาวิทยาลัยควรร่วมมือกับโรงพยาบาลในการจัดการศึกษาต่อเนื่องสำหรับพยาบาล

2. ความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งหน้าที่กับความต้องการเรียนรู้และมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง พบว่า พยาบาลที่มีตำแหน่งหน้าที่แตกต่างกันมีความต้องการ

1

Connie L. Curran, "Factors Affecting Participation in Continuing Education Activities and Identified Learning Needs of Registered Nurses," The Journal of Continuing Education in Nursing 8 (July - August 1977) : 17 - 22.

เรียนรู้ในหลักสูตรหรือหัวข้อวิชาแตกต่างกัน แสดงให้เห็นถึงว่าพยาบาลมีความต้องการเรียนรู้ในสิ่งที่จะก่อให้เกิดประโยชน์กับงานที่ปฏิบัติมากที่สุด ซึ่งมีผลต่อเนื่องก่อให้เกิดความพึงพอใจในงานตามมา ผู้วิจัยได้เสนอแนะให้มีการจัดโครงการการศึกษาต่อเนื่องหลาย ๆ โครงการที่ตรงกับความต้องการของพยาบาลแต่ละระดับหน้าที่ เพื่อเปิดโอกาสให้พยาบาลเลือกเรียนได้ตรงตามความต้องการมากที่สุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานที่ปฏิบัติงานกับความต้องการเรียนรู้ พบว่าพยาบาลที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานสาขาการพยาบาลต่างกัน มีความต้องการเรียนรู้ในหลักสูตรวิชาแตกต่างกัน พยาบาลส่วนใหญ่ต้องการเรียนรู้เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญในสาขาการพยาบาลที่กำลังปฏิบัติอยู่ ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่าผู้นำของพยาบาลควรประเมินความต้องการของพยาบาลในแต่ละหน่วยงานหรือสาขาการพยาบาล และจัดการศึกษาต่อเนื่องให้เหมาะสมกับความต้องการ การมีความร่วมมือกันระหว่างโรงพยาบาลในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง แลกเปลี่ยนให้พยาบาลแต่ละสถาบันได้เข้าศึกษาร่วมกัน หลักสูตรหนึ่ง ทั้งนี้จะเป็นการประหยัดมากกว่าที่โรงพยาบาลแต่ละแห่งจัดการศึกษาต่อเนื่องทุกสาขาการพยาบาลให้แก่พยาบาลของตนเองเท่านั้น

ดอนนา เจ บาร์โลว์ และอลัน พี เชสนีย์ (Donna J. Barlow and Alan P. Chesney) ได้กล่าวถึงโครงการศูนย์การศึกษาทางสุขภาพอนามัยเมืองเท็กซัส (The Area Health Education Center (AHEC) Project in Texas) ซึ่งเป็นศูนย์กลางการศึกษาต่อเนื่องที่จัดให้กับบุคลากรในทีมสุขภาพอนามัย มีเป้าหมายที่สำคัญเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องทางการพยาบาลคือ เพื่อปรับปรุงคุณภาพการบริการพยาบาลที่ได้แก่พยาบาล ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการค้นหาความต้องการของผู้เรียน และประเมินผลโครงการศึกษาต่อเนื่องที่ได้จัดขึ้น และได้มีการสำรวจความต้องการการศึกษาต่อเนื่องของพยาบาล เปรียบเทียบกับหลักสูตรการศึกษาต่อเนื่องที่มีอยู่แล้วเรียงตามลำดับความสำคัญของเนื้อหา พบว่า จากการสำรวจทุกปีในระยะ 3 ปีที่ผ่านมา อัตราร้อยละของความต้องการหลักสูตรทางการพยาบาลโดยตรงมีค่าคงที่ สิ่งพยาบาลส่วนใหญ่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นอัตราร้อยละที่สูงขึ้นกว่าเดิมคือ การจัดการเรียนการสอน

เชิงปฏิบัติการ (Workshops) ที่เน้นในด้านการพัฒนาวิชาชีพ เช่น กฎหมาย การติดต่อสื่อสาร สรุปได้โดยส่วนรวมว่าพยาบาลมีความกระตือรือร้นในการศึกษาต่อ รุ่งเรืองความสามารถของคนที่มียุ และหลักสูตรที่โครงการ เรียนตรงกับที่โครงการ AHEC จัดให้

สำหรับผลการสำรวจว่ามีพยาบาลเข้าศึกษาในโครงการหรือไม่ พบว่า พยาบาลมากกว่าร้อยละ 50 ได้เข้าศึกษาในโครงการศึกษาต่อเนื่องที่จัดขึ้น และมีจำนวนเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 20 ในแต่ละปี แสดงให้เห็นว่าพยาบาลมีความสนใจในการศึกษามากขึ้น และ AHEC ได้เปิดโอกาสให้พยาบาลมีโอกาสศึกษาต่อมากขึ้น ผู้เรียนมากกว่าร้อยละ 90 ให้ความเห็นว่าโครงการการศึกษาต่อเนื่องที่จัดขึ้นได้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน และมากกว่าร้อยละ 70 ให้ความเห็นว่า เนื้อหาวิชาที่ได้เรียนเป็นประโยชน์ต่องานที่กำลังปฏิบัติ จึงได้มีการสำรวจเพื่อประเมินว่าพยาบาลสามารถนำความรู้ไปใช้ได้กี่เพียงไรในสถานการณ์จริง ส่วนใหญ่ของผู้ตอบแบบสอบถามกล่าวว่า สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ 3 ประเด็นคือ

1. การประเมินผู้ป่วย
2. การติดต่อสื่อสาร
3. การบริหารการพยาบาล

ซึ่งการนำความรู้มาใช้สามารถจะก่อให้เกิดการปรับรูปร่างเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับวิธีการใหม่ ๆ ในการปฏิบัติของผู้ป่วยอย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าถ้าได้ปฏิบัติงานร่วมกับพยาบาลที่ได้มีการศึกษาต่อเนื่องมาแล้ว และการนำความรู้ไปใช้ได้กี่เพียงไรยังขึ้นอยู่กับตำแหน่งหน้าที่ที่คอย กล่าวคือระดับผู้บริหาร สามารถนำหลักการบริหารไปใช้ได้กี่ และระดับประจำการ สามารถนำวิธีปฏิบัติพยาบาลใหม่ ๆ ไปใช้ได้กี่กว่า ¹

1

Donna J. Barlow and Alan P. Chesney, "Nurses Want to Keep Up to Date," The Journal of Continuing Education in Nursing 8 (November - December 1977) : 15 - 21.

ในสหราชอาณาจักร ได้มีผู้สนใจศึกษาอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับแรงจูงใจที่นักศึกษาผู้ใหญ่ กลับมาศึกษาเล่าเรียนในลักษณะที่ของการเพิ่มวิทยฐานะและเพื่อการศึกษาอย่างแท้จริง เกลนน์ และโจนส์ (Glynn and Jones) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสลับเปลี่ยนของนักศึกษาผู้ใหญ่ และได้สอบถามถึงแรงจูงใจที่นักศึกษาผู้ใหญ่มาเรียนด้วย โดยส่งแบบสอบถามให้กับนักศึกษผู้ใหญ่ใน The City Literacy Institute ผลของการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 44 ให้ความสำคัญว่า ความสนใจในการศึกษาวิชาเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้มาเรียนร้อยละ 20 ต้องการพบปะผู้อื่น วิชาที่น่าสนใจ และการศึกษามีประโยชน์ต่องาน และร้อยละ 6 ตอบว่าเพื่อเตรียมตัวสอบ ¹

อีเคิลสไตน์ และบันเนลล์ (Edelstein and Bunnell) ² ได้ทำการสำรวจความสนใจของพยาบาลที่จะเข้าร่วมในโครงการศึกษาต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อจะจัดตั้งโครงการการศึกษาต่อเนื่องที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนให้มากที่สุด โดยใช้แบบสอบถามพยาบาล 1600 คน ในเขต รัฐเจอร์ (Rutgers) ผลการสำรวจพบว่า

1. เนื้อหาวิชาในการจัดการศึกษาต่อเนื่องแบบสัมมนาที่ชอบมากที่สุดคือ การดูแลผู้ป่วยอาการเฉียบพลัน (Acute Care)
2. หลักสูตรที่โปรดปรานมากที่สุดคือ วิทยาศาสตร์สังคม (Social Science)
3. ระยะเวลาของหลักสูตรร้อยละ 75 ของผู้ตอบแบบสอบถามของระยะเวลาเรียน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เป็นเวลา 2, 4 หรือ 6 สัปดาห์ หรือ 5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์เป็นเวลา 6 สัปดาห์ หรือ 2 - 5 ชั่วโมง ซึ่งเป็นการอบรมระยะสั้น ผู้ตอบแบบสอบถาม

---

¹ ทรนศรี วิชากรกุล, "แรงจูงใจในการมาเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่," วารสารการศึกษานักผู้ใหญ่ 14 (พฤศจิกายน - ธันวาคม 2520) : 32 - 43.

² Ruth R. Greenberg Edelstien and Margaret Bunnell, "Determinants of Continuing Nursing Education," The Journal of Continuing Education in Nursing 9 (January - February 1978) : 19 - 23.

ร้อยละ 50 ชอบเรียนในเวลาเย็นมากกว่าเวลาเช้า หรือกลางวัน และวันที่ที่ต้องการให้จัดการเรียนการสอนมากที่สุดคือวันพุธ

4. สำหรับเหตุผลที่ทำให้พยาบาลไม่ต้องการศึกษาต่อเนื่องพบว่า ร้อยละ 27 คอบว่าเนื่องจากมีหน้าที่รับผิดชอบที่หน่วยงาน ทำให้ไม่สามารถปลีกตัวมาเรียนได้ ร้อยละ 21 มีปัญหาด้านการเงิน และร้อยละ 18 มีปัญหาที่อยู่ห่างไกลจากสถานศึกษาต่อเนื่อง

ซูซาน ลารอกโก และเคนนิสซ์ เอฟ โพลิต (Susan Larocco and Denise F. Polit)¹ ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติของพยาบาลต่อการศึกษาคือ (Mandatory Continuing Education) เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการต่ออายุใบประกอบโรคศิลปะ จำแนกตาม การศึกษา อายุ สถานภาพการปฏิบัติงาน (Condition of Work) ตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์ ใจแบบสอบถามแบบไลคา (Rating Scale) ประชากรคือพยาบาลและนักเรียน พยาบาลปีสุดท้ายที่ศึกษาอยู่ในสถาบันเดียวกับที่พยาบาลปฏิบัติงาน อยู่ในเขตเมืองบอสตัน ผลการวิจัยพบว่า

1. ร้อยละ 55 ของผู้ตอบแบบสอบถามให้ความกตัญญูสนับสนุนการศึกษาต่อเนื่อง โดยให้เหตุผลว่ามีคุณค่าต่อการปฏิบัติวิชาชีพพยาบาล

2. ร้อยละ 53 ให้ความเห็น่าควรมีกฎบังคับให้พยาบาลมีการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อใช้เป็นหลักฐาน ในการต่ออายุใบประกอบโรคศิลปะ

ผู้วิจัยได้ทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็น จำแนกตาม อายุ การศึกษา สถานภาพการปฏิบัติงาน (Condition of Work) ตำแหน่งหน้าที่และระยะเวลาในการ

1

Susan Larocco and Denise F. Polit, " A Study of Nurses' Attitudes Toward Mandatory Continuing Education For Relicensure," The Journal of Continuing Education in Nursing 9 (January - February 1978) : 25 - 34.

ปฏิบัติงาน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) พบว่า ความคิดเห็นของพยาบาลตอบสนองสมมติฐานทุกข้อคือ

1. พยาบาลที่มีการศึกษาสูงกว่า ชอบให้มีการศึกษาต่อเนื่องแบบบังคับ (Mandatory Continuing Education) มากกว่าพยาบาลที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่า
2. พยาบาลที่มีอายุน้อยชอบให้มีการศึกษาต่อเนื่องแบบบังคับมากกว่าพยาบาลที่มีอายุมาก
3. พยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลทั่วไปชอบให้มีการบังคับศึกษาต่อเนื่อง ส่วนพยาบาลที่ปฏิบัติงานกับคนชราไม่ชอบ
4. พยาบาลที่ไม่ตำแหน่งหน้าที่สูงมีทัศนคติที่คัดค้านการศึกษาต่อเนื่องแบบบังคับมากกว่าพยาบาลที่มีตำแหน่งหน้าที่ต่ำ
5. พยาบาลที่มีประสบการณ์ทำงานนานกว่า ชอบให้มีการศึกษาต่อเนื่องแบบบังคับน้อยกว่าพยาบาลที่มีประสบการณ์น้อย
6. พยาบาลที่เป็นสมาชิกของสมาคมพยาบาลอเมริกันชอบให้มีการศึกษาต่อเนื่องแบบบังคับมากกว่าพยาบาลที่ไม่ได้เป็นสมาชิก

สรุปผลการวิจัยว่า พยาบาลส่วนใหญ่รับรู้ถึงความสำคัญและมีความต้องการการศึกษาต่อเนื่อง

ลู คัฟฟีย์ เดวิด (Lou Coffey Lewis) ได้สร้างรูปแบบสำหรับเรียนด้วยตนเองของพยาบาล (Module) ซึ่งไม่ใช่แบบเรียนแบบโปรแกรม (Program Instruction) แต่เป็นแบบการเรียนที่มีการทดสอบล่วงหน้า (Pretest) คำศัพท์ วัตถุประสงค์ แหล่งที่ควรศึกษาค้นคว้า และแนะนำกิจกรรมการเรียนรู้ใหญ่เรียนไปคนควาหาความรู้เอง สุดท้ายก็มีการทดสอบความรู้ (Post Test) การที่ เดวิด คิดสร้างรูปแบบการเรียนด้วยตนเองขึ้นนี้ เนื่องจากมีความเชื่อว่า การศึกษาเป็นกระบวนการที่ไม่หยุดนิ่ง แต่ละบุคคลต่างก็มีความปรารถนา ต้องการ และมีเป้าหมายในการศึกษาของตนเอง ซึ่งเป็นความต้องการเฉพาะบุคคลที่จะหาแนวทางเพื่อช่วยให้คนสามารถปฏิบัติบทบาทได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อสร้าง-

แบบการเรียนด้วยตนเองขึ้นแล้ว ได้ทำการทดสอบความเชื่อถือได้ ในปี 1976 ที่มหาวิทยาลัย แพทย์ศาสตร์ รัฐเวอร์จิเนีย ใช้เวลาในการทดสอบ 6 เดือน กับพยาบาลที่ปฏิบัติงานใน สาขาการพยาบาลโรคหัวใจและหลอดเลือด พบว่า พยาบาลมีการศึกษาค้นคว้ามากขึ้น ใช้ หองสมุดมากขึ้น นี่เป็นการประหยัคทั้งเศรษฐกิจ และเวลา เนื่องจากจะศึกษาค้นคว้า เวลาใดก็ได้โดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียน ตลอดจนการใช้แหล่งทรัพยากรที่มีอยู่แล้วให้เป็นประ- โยชน์เช่น หองสมุด พยาบาลสามารถตั้งวัตถุประสงค์ในการเรียนด้วยตนเอง เรียนรู้เอง อย่างอิสระ สรุปได้ว่าทัศนคติของพยาบาลที่มีต่อรูปแบบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างอิสระ นี้เป็นที่น่าพอใจ และพบว่า อายุ ประสบการณ์ ทัศนคติ และความรู้ ประสบการณ์ทำงานของพยาบาลไม่มีอิทธิพล ต่อกิจกรรมการเรียนด้วยตนเองอย่างอิสระ ¹

บุช และ เลวี่ (Bush and Lewis) ² ได้ทำการวิจัยศึกษาเกี่ยวกับความรู้สึก และทัศนคติของพยาบาลเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อใช้ปรับปรุงการปฏิบัติงานและพัฒนา- วิชาชีพ โดยส่งแบบสอบถามพยาบาล 113 คน ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงพยาบาล 3 แห่ง ใน รัฐอิลลินอยส์ตอนกลาง (Central Illinois) ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 92 สนับสนุนแนวคิด (Concept) ของการศึกษาต่อเนื่องโดยความสมัครใจ ของตนเอง และร้อยละ 65 ต้องการการศึกษาต่อเนื่องโดยความสมัครใจ ทั้งนี้โดยไม่มี ความแตกต่างกันตามอายุ พื้นฐานการศึกษา สภาพการปฏิบัติงานและฐานะเศรษฐกิจ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงานให้การพยาบาลผู้ป่วย ผู้ตอบ แบบสอบถามเกือบทั้งหมด ตอบว่าการศึกษาต่อเนื่องโดยความสมัครใจของตนเองช่วยให้

¹ Arlene W. Keeling and Lawrence Nariega, "Continuing Education Independently," Supervisor Nurse 9 (April 1978) : 45 - 51.

² Terryl A. Bush and Charles W. Lewis, "Continuing Education for Nurses : Perception and Performances," The Journal of Continuing Education in Nursing 9 (March - April 1978) : 10 - 13.

พยาบาลมีการปรับปรุงการปฏิบัติงานในการดูแลผู้ป่วย มี 3 คน ตอบว่าต้องการศึกษาต่อเพื่อปริญญา และ 7 คน ไม่แสดงความคิดเห็น ร้อยละ 63 มองผู้ตอบแบบสอบถาม ถือว่าการศึกษาต่อเนื่องช่วยให้พยาบาลมีความรู้ทันสมัย ส่วนเรื่องการเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 65 ต้องการเข้าศึกษาต่อเนื่อง ร้อยละ 57 กำลังศึกษาต่อเนื่อง และพยาบาลที่ทำงานในหน่วยงานได้การดูแลผู้ป่วยอาการหนักต้องการศึกษาต่อเนื่องมากกว่าพยาบาลในหน่วยงานอื่น

ในปี ค.ศ. 1976 ได้มีการสำรวจเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงานของพยาบาลต่างชาติที่ปฏิบัติงานอยู่ในสหรัฐอเมริกา ปัญหาเกี่ยวกับการศึกษาพบว่ามีความต้องการมาก กิ่ง พยาบาลต่างชาติ ต้องการเรียนรู้ในหลาย ๆ สิ่งแตกต่างกับพยาบาลที่จบการศึกษามาในสหรัฐอเมริกาอย่างมีนัยสำคัญ

ต่อมาได้มีการสำรวจอีกโดยใช้แบบสอบถามกับพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาล 6 แห่งในชิคาโก เป็นคำถามเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องที่พยาบาลได้เข้าร่วมกิจกรรม และได้เรียงอันดับความสำคัญของหลักสูตร ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ไค-สแควร์ (χ^2) ระดับความมีนัยสำคัญ $.05$ ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่า พยาบาลต่างชาติที่ปฏิบัติงานในสหรัฐอเมริกา มีความต้องการการศึกษาต่อเนื่องมากกว่าพยาบาลอเมริกัน และความต้องการเรียนรู้ในหลักสูตรต่าง ๆ ให้มีความสำคัญของหลักสูตรแตกต่างกัน ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า ควรมีการประเมินความต้องการ เรียนรู้ต่อเนื่องของพยาบาลและแนะนำแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมได้¹

---

¹Connie L. Curran, "Learning Needs of Foreign Nurses," Super-visor Nurse 9 (August 1978) : 30 - 32.

รัสเซลล์ อี. ทรานบาร์เกอร์ (Russell E. Tranbarger)¹ ได้กล่าวอภิปราย
 ถึงการสำรวจความต้องการและความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องของพยาบาลในตอน
 เหนือของรัฐแคลิฟอร์เนีย (North California) ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการที่รัฐแคลิฟอร์เนีย
 ออกกฎหมายบังคับให้พยาบาลมีการศึกษาต่อเนื่องเพื่อเป็นหลักฐานในการต่ออายุใบประกอบโรคติดต่อ
 ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970 ผลการสำรวจพบว่า พยาบาลส่วนมากต้องการการศึกษาต่อเนื่อง
 แบบบังคับ (Mandatory Continuing Education) โดยเฉพาะพยาบาลที่ปฏิบัติงานใน
 สาขาการพยาบาลอายุรกรรมและศัลยกรรม

ต่อมาได้มีการสำรวจความคิดเห็นว่า ทำไมพยาบาลจึงเลือกเรียนในภาคีสูตรต่าง ๆ
 และภายหลังจากศึกษาต่อเนื่องแล้ว ได้มีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และการปฏิบัติกรพยาบาล
 จริงอย่างไรบ้าง ร้อยละ 26 ของผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่า สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้
 เกิดประโยชน์ และปฏิบัติจริงได้ ร้อยละ 80 ต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งใหม่ ๆ ทักษะใหม่ ๆ
 และต้องการปรับปรุงการพยาบาลให้ดีขึ้น ส่วนอีกร้อยละ 26 ตอบว่า ได้รับอนุญาตให้คง
 เรียนโดยไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียนเอง และเพราะถูกบังคับ สำหรับผลดีที่ได้รับจากการศึกษา
 ต่อเนื่อง ตอบมากที่สุดร้อยละ 54 รู้สึกมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้นในการให้การพยาบาล
 ผู้ป่วย และที่ต่อน้อยที่สุดคือร้อยละ 6 รู้สึกว่าไม่มีผลอะไรเกิดขึ้นจากการศึกษาต่อเนื่อง
 นอกจากนี้ จากข้อมูลที่สำรวจ พบว่าพยาบาลมีความกังวลการศึกษาต่อ ในระดับที่สูงกว่า ฐานะ
 เงิน

ได้มีผู้ทำการวิจัยโครงการทดลอง (Pilot Study) ศึกษาผู้บริหารในวงการ
 สุขภาพอนามัย (Health Administrator) เกี่ยวกับกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง โดย
 การส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารงานในคลินิก หรือหน่วยงาน 32 แห่ง ที่เป็นสมาชิกสมาคม
 กับ University of Missouri - Columbia Graduate Program in Health Services

¹
 Russell E. Tranbarger "Continuing Education in a Rural
 Hospital : Does It Make a Difference ?" The Journal of Continuing
 Education in Nursing 8 (July - August, 1978) : 39 - 42.

ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรระดับผู้บริหารของวงการสุขภาพอนามัยของโครงการศึกษาต่อเนื่องระยะสั้น สำหรับปัญหาที่ขัดขวางการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่องนั้นมีไม่มากนัก ปัญหาที่สำคัญคือไม่สะดวกในการเดินทาง ต้องใช้เวลานาน นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้เหตุผลเกี่ยวกับแรงจูงใจที่ทำให้ต้องการศึกษาเพิ่มเติม ร้อยละ 83 ระบุว่า สิ่งที่จูงใจมากที่สุดคือ ได้รับความรู้และทักษะเพิ่มเติม ทำให้ทันสมัยเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ ¹

โชเฮน (Schoen) ² ได้เขียนบทความเกี่ยวกับการสำรวจความต้องการเรียนรู้ และการเข้าศึกษาต่อเนื่องของพยาบาลที่เข้าศึกษาในโครงการ "Health Assessment for Nurses" ซึ่งจัดโดยวิทยาลัยปาร์กแลนด์ (Parkland College) ในอ็อกลินอยส์ ผลการสำรวจพบว่า ความต้องการเรียนรู้และการเข้าศึกษาต่อเนื่องของพยาบาลแตกต่างกันซึ่งขึ้นอยู่กับบทบาทหน้าที่รับผิดชอบทางวิชาชีพของตน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อการศึกษาต่อเนื่องในทางปฏิญาณ จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามมากกว่า 2 ใน 3 เห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่งกับความคิดว่า ควรต้องมีหลักฐานการศึกษาต่อเนื่องแสดงในการกวดอายุใบประกอบโรคศิลปะ ผู้ที่ให้ความคิดเห็นในเชิงปฏิญาณกับการศึกษาต่อเนื่องมักมี (Mandatory Continuing Education) เป็นพวกที่กำลังศึกษาต่อเนื่อง ไม่มีผู้เขาว์กว่า 13 ปี อยู่ในครอบครัว และเป็นผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีใหม่ ๆ

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องของ ทอดจะสรุปได้ว่า "พยาบาลส่วนใหญ่ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาต่อเนื่องและยอมรับในมโนทัศน์ของการศึกษา

---

¹ Stuart A. Wesbury, Jr., John E. Mosher and Michael A. Sachs, "Continuing Education: An Approach Toward Structure and a Call for Help," Hospital Health Services Administration 23 (Summer 1978): 68 - 78.

² Delores C. Schoen, "Lifelong Learning: How Some Participants See It," The Journal of Continuing Education in Nursing, 10 (March - April 1978): 3 - 13.

ตลอดชีวิต (Life Long Learning) ว่ามีความจำเป็นต่อวิชาชีพพยาบาลในการที่จะให้บริการพยาบาลที่มีประสิทธิภาพ และปรับปรุงคุณภาพการพยาบาลให้มีมาตรฐานที่ดี เพราะว่าพยาบาลส่วนใหญ่มีความต้องการการศึกษาต่อเนื่อง ส่วนความต้องการเรียนรู้ในหลักสูตรเมื่อหาวิชานั้นแตกต่างกันไป พยาบาลต้องการเรียนรู้ และ เล็กเรียนในหัวข้อวิชาที่เกี่ยวข้องกับงานที่ตนกำลังปฏิบัติอยู่ โดยให้เหตุผลว่า เพื่อนำความรู้ไปปรับปรุงการปฏิบัติงานของตน ทั้งนี้วัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้งหมดก็เพื่อนำผลที่ได้จากการวิจัยไปวางแผนและปรับปรุงโครงการการศึกษาต่อเนื่องสำหรับพยาบาลให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนมากที่สุด

✓ การวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการและความก้าวหน้าเกี่ยวกับการศึกษาต่อเนื่องทางการพยาบาลของพยาบาลโดยตรงยังมีน้อย ผลงานส่วนใหญ่เป็นการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการศึกษาต่อของนักศึกษาพยาบาล และเกี่ยวกับแรงจูงใจในการพยาบาลปฏิบัติงาน ซึ่งสิ่งหนึ่งที่เป็นแรงจูงใจคือ โอกาสศึกษาต่อ หรือโอกาสก้าวหน้าในวิชาชีพ แสดงให้เห็นได้ว่า พยาบาลมีความต้องการการศึกษาต่อเนื่อง ซึ่งผู้วิจัยขอนำเสนอถึงดังนี้

พ.ศ. 2511 ประนอม เล็กสกุลคิด¹ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ "ความสนใจและความต้องการเรียนต่อของนักเรียนพยาบาลปีที่ 4 โรงพยาบาลหญิงและโรงพยาบาลศิริราช ปีการศึกษา 2511 " โดยใช้แบบสอบถามกับประชากรซึ่งเป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตร ชั้นปีที่ 4 ของโรงพยาบาลหญิง และระดับอนุปริญญา ปริญญาตรี ของโรงพยาบาลศิริราช จำนวนทั้งหมด 185 คน ได้รับแบบสอบถามกลับร้อยละ 100 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนพยาบาลทั้งหมดเห็นความสำคัญของการเพิ่มวุฒิทางการพยาบาล ปรากฏว่าเมื่อเรียน

¹ ประนอม เล็กสกุลคิด, "ความสนใจและความต้องการเรียนต่อของนักเรียนพยาบาลปีที่ 4 โรงพยาบาลหญิง และโรงพยาบาลศิริราช" (วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2511).

จบวิชาพยาบาลผดุงครรภ์แล้ว นักเรียนมีความต้องการเรียนต่อในประเทศเป็นอันดับแรก รองลงมาคือทำงานในโรงพยาบาล และต้องการศึกษาต่อต่างประเทศตามลำดับ สำหรับสถาบันที่นักเรียนเลือกศึกษาต่อ พบว่า นักเรียนระดับปริญญาตรีและอนุปริญญาเลือกเรียนต่อในมหาวิทยาลัยมากที่สุด ส่วนนักเรียนระดับประกาศนียบัตรเลือกประเภทพิเศษ และวิทยาลัย นักเรียนที่กล่าวว่าจะมีอุปสรรคในการเรียนต่อที่พบมากที่สุดคือ ต้องอุปการะครอบครัว รองลงมาคือคิดจะแต่งงานและไม่มียุทธตามลำดับ

พ.ศ. 2511 สว่าง ทองรัตน์¹ ได้ทำการสำรวจความต้องการในการเกณฑ์ ต่อ หลังจากจบวิชาพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัยแล้วของนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่สุดท้ายใน จังหวัดพระนครและธนบุรี โดยใช้แบบสอบถามกับประชากร ซึ่งเป็นนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่สุดท้ายของโรงเรียนพยาบาล ในจังหวัดพระนครและธนบุรี 7 แห่ง จำนวน 436 คน ได้รับแบบสอบถามคืนร้อยละ 92 ผลการสำรวจพบว่า โครงการในอนาคตของนักเรียนเมื่อเรียนพยาบาลจบและทำงานตามข้อผูกพันแล้ว ส่วนใหญ่ต้องการเรียนต่อในแขนงพยาบาลชั้นสูง โดยทุนส่วนตัว รองลงมาคือขอให้ราชการส่งเรียนและมีผู้ที่ไม่ต้องการเรียนต่อเป็นจำนวนมากน้อยที่สุดคือร้อยละ 1 นักเรียนส่วนใหญ่แจ้งความประสงค์จะใช้เวลาในการศึกษาภาคทฤษฎีในระยะเวลาคือ 2 ปี มากกว่าระยะสั้นคือไม่เกิน 6 เดือน สำหรับหลักสูตรวิชาที่เลือกเรียน นักเรียนให้เหตุผลในการเลือกส่วนใหญ่คล้ายคลึงกันคือ ชอบ หรือต้องการจะไม่มียุทธ งานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรวิชานั้น ๆ

ในปี พ.ศ. 2512 คณะกรรมการโครงการแก้ปัญหาขาดแคลนพยาบาล ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหาการขาดแคลนพยาบาล สรุปผลได้ดังนี้ พบว่า สาเหตุของการขาดแคลนพยาบาลมีหลายประเด็นที่สำคัญคือ ปริมาณการผลิตพยาบาลต่ำกว่าระดับความต้องการมาก

¹ สว่าง ทองรัตน์, "การสำรวจความต้องการในการศึกษาต่อหลังจากจบวิชาพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัยแล้ว ของนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่สุดท้ายในจังหวัดพระนครและธนบุรี" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2511).

และมีพยาบาลออกจากงานจำนวนมาก ซึ่งเหตุผลของการลาออกแม้จะไม่บังงู้คิดว่าเพื่อไปศึกษาต่อต่างประเทศ หรือประกอบอาชีพในสถานพยาบาลเอกชนก็ตาม ก็ทำให้เกิดความขาดแคลนพยาบาลได้ ควรจะหาทางแก้ไขป้องกันโดยกำหนดสิ่งจูงใจที่เหมาะสม ในด้านความต้องการความก้าวหน้าในวิชาชีพ พบว่าพยาบาลส่วนใหญ่ต้องการที่ศึกษาเพิ่มเติม รวมทั้งงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ ขณะเดียวกันยังได้แสดงความปรารถนาที่จะยกระดับวิชาชีพพยาบาลให้สูงขึ้น โดยให้รับนักเรียนพื้นความรู้มัธยมศึกษาปีที่ 5 เป็นขั้นต่ำเข้าศึกษาพยาบาล¹

ปี พ.ศ. 2512 พิมพ์ คำนวน² ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นและความสนใจในวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลโรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์อนามัย ศิริราชพยาบาล ผลการสำรวจปรากฏว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาลมากขึ้น เมื่อได้เข้าศึกษาเรียนแล้ว มีความคิดเห็นว่าอาชีพพยาบาลเป็นอาชีพที่ต้องทำงานหนัก ต้องมีความอดทน เสียสละ นักศึกษาทั้งหมดมีความต้องการศึกษาต่อในชั้นสูง และเห็นด้วยดามีการจัดตั้งการศึกษานพยาบาลขึ้นในมหาวิทยาลัยและปรับระดับการศึกษาให้เป็นระดับอนุปริญญา และปริญญา

ปี พ.ศ. 2513 กองการพยาบาล สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข ได้รายงานผลการวิจัยเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับการพิจารณาความต้องการของเจ้าหน้าที่พยาบาลพบว่า ในปี 2512 มีพยาบาลลาออกจากงาน และเดินทางไปประกอบอาชีพต่างประเทศเป็นจำนวน 264 คน ซึ่งในจำนวนนี้มีพยาบาลที่ต้องการไปศึกษาต่อกับ³

¹คณะกรรมการโครงการแก้ปัญหาขาดแคลนพยาบาล, รายงานการวิจัยปัญหาการขาดแคลนพยาบาล (สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2512), หน้า 4.

²พิมพ์ คำนวน, "การสำรวจความคิดเห็นและความสนใจในวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาล โรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์อนามัย ศิริราชพยาบาล" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512).

³กองการพยาบาล, ข้อมูลเกี่ยวกับการพิจารณาความต้องการของเจ้าหน้าที่พยาบาล (พระนคร : สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงสาธารณสุข, ตุลาคม 2513), หน้า 20.

ปี พ.ศ. 2513 ขวัญใจ เทียวสุรินทร์ และสุวลักษณ์ ปิยะมาน ¹ ได้ร่วมกับ
 ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับมูลเหตุของใจของพยาบาลในการศึกษาว่าพยาบาลสาธารณสุข ผลการวิจัย
 สรุปได้คือ พยาบาลสมัครเข้าศึกษาวิชาพยาบาลสาธารณสุขด้วยความสมัครใจ เพื่อเป็นการ
 เติมพูนความรู้ทางการพยาบาลสาธารณสุข ต้องการที่จะมีความก้าวหน้าในวิชา และ
 จากนั้นพบว่าพื้นฐานการศึกษาของผู้ตอบส่วนใหญ่ สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สันนิษฐานได้ว่า
 เป็นพวกที่ต้องการศึกษาในชั้นปริญญาตรี และแนวโน้มในการเข้ามาศึกษาวิชาพยาบาล
 สาธารณสุข จะมีผู้สมัครเข้าศึกษาเพิ่มมากขึ้น

ปี พ.ศ. 2513 จ्ञานงก์ นิมตระกูล ² ได้ศึกษาเปรียบเทียบภาวะความเป็นอยู่
 ของพยาบาลในโรงพยาบาลนครเข็ขงใหม่ และโรงพยาบาลรามาริชคดี ปี 2513 โดยใ้
 แบบสอบถามแบบปลายปรจำการ ของทั้งสองโรงพยาบาลจำนวน 200 คน ใน 4 วันถัดไป

1. สภาพความเป็นอยู่ทั่วไป
2. สภาพการปฏิบัติงานอันส่งผลต่อเื่องกับความเป็นอยู่
3. ภาวะเศรษฐกิจ
4. สวัสดิการที่ได้รับ

ผลการศึกษาพบว่า เกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงานอันส่งผลต่อเื่องกับความเป็นอยู่
 พยาบาลที่เลือกปฏิบัติงานในโรงพยาบาลนครเข็ขงใหม่ส่วนมากเพราะ เป็นภูมิค้ำเนา รงาง
 มาก่อ มีสัญญาผูกพัน ส่วนพยาบาลในโรงพยาบาลรามาริชคดีส่วนใหญ่เลือกปฏิบัติงานเพราะมี

---

¹ ขวัญใจ เทียวสุรินทร์ และสุวลักษณ์ ปิยะมาน, "มูลเหตุของใจของพยาบาลใ้
 การศึกษาวิชาพยาบาลสาธารณสุข" (วิทยานิพนธ์วิชาศาสตรบัณฑิต พยาบาลสาธารณสุข
 คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2513).

² จ्ञานงก์ นิมตระกูล, "เปรียบเทียบภาวะความเป็นอยู่ของพยาบาลในโรงพยาบาลน
 ทรเข็ขงใหม่ และโรงพยาบาลรามาริชคดี ปี 2513" (วิทยานิพนธ์ศาสตรบัณฑิต
 คณะกรุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513).

โอกาสศึกษาเพิ่มเติมได้มากรองลงมาคือโกลกภูมิลำเนา และมีท่ากัวหน้าในด้านการงาน :
 ขยายผลที่จะอยู่ในโรงพยาบาลนครเชียงใหม่ต่อไปอีก 1 ปี มีร้อยละ 45.12 แผนการต่อไป
 จะศึกษาต่อในประเทศและออกไปประกอบอาชีพอื่นมีจำนวนสูงเท่ากัน ส่วนโรงพยาบาลราม
 ธิบดี ผู้ที่คาดว่าจะอยู่ 4 ปีขึ้นไปมีร้อยละ 37.78 แผนการต่อไปจะศึกษาต่อในประเทศ
 มากที่สุดรองลงมาคือ ศึกษาต่อต่างประเทศและออกไปประกอบอาชีพต่างประเทศตาม ลำดับ

ส่วนด้านการศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม ขยายผลส่วนใหญ่หากความรู้เพิ่มเติมโยกย้าย
 ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และพบว่าปัญหาที่พบมากที่สุดในการหาความรู้เพิ่มเติม โดยการถกถาม
 ก่อ กัด เวรขาดเรียนบ่อย ๆ รองลงมาคือ การเดินทางไม่สะดวก

✓ พ.ล. 2513 วรรณวิไล ทุมภีร์มย์¹ ได้ทำการวิจัยติดตามผลของผู้สำเร็จ
 การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาพยาบาลศึกษา ภาควิชาพยาบาลศึกษา
 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2511 และ 2512 โดยใช้
 แบบสอบถามกับบัณฑิตที่สำเร็จหลักสูตร 2 ปี สาขาพยาบาลศึกษา จำนวน 30 คน เก็บแบบ
 สอบถามกันทั้งหมด ผลการวิจัยพบว่าเหตุจูงใจในการเข้าศึกษาหลักสูตรสาขาพยาบาล
 ก่อ ความสนใจของบัณฑิตเอง ซึ่งตอบสูงสุดร้อยละ 49.33 รองลงมาคือ ความสนใจ
 ของบัณฑิตเองและหน่วยงานหรือสถาบันส่งเสริม บัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานประจำและมีหน้าที่
 รับผิดชอบในการสอนนักเรียนพยาบาล ซึ่งร้อยละ 65.34 ตอบว่าสามารถนำวิชาพยาบาล
 ไปใช้ศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้มาก และบัณฑิตส่วนใหญ่ยังคงมีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
 นอกเวลาทำงาน รองลงมาคือใช้เวลาบางส่วนของการทำงานไปรับการฝึกอบรม นับได้ว่า
 บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาไปแล้วทั้งสองรุ่นมีการศึกษาค้นคว้าความรู้สำหรับตนเองอยู่เสมอ และ

¹วรรณวิไล ทุมภีร์มย์, "การติดตามผลของผู้ที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร
 ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาพยาบาลศึกษา ภาควิชาพยาบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลง
 กรณ์มหาวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2511 และ 2512" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต
 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513).

ควรได้รับการส่งเสริมหรือสนับสนุนจากสถาบันที่ทำงานด้วย ข้อเสนอแนะของบัณฑิตเกี่ยวกับวิชาการด้านอื่น ๆ ที่ต้องการให้คณะครุศาสตร์จัดเพิ่มเติมความต้องการมากที่สุด 3 ข้อคือ

1. เปิดหลักสูตรวิชาทางการพยาบาลระดับประกาศนียบัตรชั้นสูงหรือปริญญาโท
2. จัดอบรมเพิ่มเติมวิชาการทางการพยาบาลเฉพาะสาขา
3. จัดการประชุมบรรยายทางวิชาการที่น่าสนใจ

สรุปได้ว่า ความสนใจที่จะเรียนรู้ต่อเนื่องของบัณฑิตอยู่ในระดับสูง

ปี พ.ศ. 2515 สุนันท์ สมรรถกิจขจร¹ ได้ทำการสำรวจความต้องการศึกษาต่อของนักศึกษาโรงเรียนพยาบาลดงครุภักดิ์และอนามัย คณะแพทยศาสตร์ และศิริราชพยาบาลกับโรงเรียนพยาบาลดงครุภักดิ์ และอนามัย เซเวนเคย์ แอดเวนทิสต์ ปี 2513 โดยใช้แบบสอบถามกับประชากร ซึ่งเป็นนักศึกษาสุดท้ายของทั้งสองโรงเรียน จำนวน 100 คน ผลของการสำรวจพบว่า นักศึกษาทั้งสองโรงเรียนส่วนใหญ่ ล้อมรอยละ 52 เมื่อจบการศึกษามาแล้ว มีความต้องการศึกษาต่อ โดยร้อยละ 27 ต้องการศึกษาต่อในประเทศ และร้อยละ 25 ศึกษาค้นคว้าต่างประเทศ นักศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการศึกษาต่อในชั้นมหาวิทยาลัยว่าต้องการให้ชีวิตก้าวหน้า คิดว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตในอนาคต และต้องการเงินเดือนสูง ส่วนพวกที่ไม่ต้องการศึกษาต่อให้ความเห็นว่า เมื่อเรียน ต้องทำงานไม่ว่าเป็นสำหรับชีวิตก้าวหน้า และคิดว่ามีความรู้พอเพียงในการประกอบอาชีพแล้ว ส่วนใหญ่ที่มองการศึกษาต่อ ต้องการศึกษาดังชั้นปริญญาเอก รองลงมาคือปริญญาโท และปริญญาตรีตามลำดับ และมีความเห็นว่าจำนวนมหาวิทยาลัย หรือวิทยาลัยในเมืองไทย มีน้อยเกินไป ไม่เพียงพอกับปริมาณของนักเรียน เกี่ยวกับหลักสูตรที่ต้องการศึกษาค้นคว้าในประเทศที่ต้องการมากที่สุดคือ ครุศาสตร์บัณฑิต (พยาบาล) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รองลงมาคือ พยาบาลศาสตรบัณฑิต

---

¹ สุนันท์ สมรรถกิจขจร, "การสำรวจความต้องการศึกษาต่อของนักศึกษาโรงเรียนพยาบาลดงครุภักดิ์และอนามัย คณะแพทยศาสตร์ และศิริราชพยาบาลกับโรงเรียนพยาบาลดงครุภักดิ์และอนามัย เซเวนเคย์ แอดเวนทิสต์ ปี 2513" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์-บัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513).

ปี พ.ศ. 2513 สุปราณี เสนาคิสัย¹ ได้เสนอปริญยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยที่ มหาวิทยาลัยบอสตัน สหรัฐอเมริกา เรื่อง "เหตุที่ทำให้เกิดความพอใจหรือไม่พอใจในสถานะ การทำงานของพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลแห่งหนึ่งของประเทศไทย" ผลการวิจัย พบว่า พยาบาลส่วนใหญ่มีความต้องการศึกษาให้มีความก้าวหน้าในอาชีพเพิ่มเติมขึ้น และพบว่า การขาดโอกาสที่จะศึกษาต่อในประเทศไทยเป็นสาเหตุอันดับสองที่ทำให้เกิดความไม่พอใจ ในสภาพการทำงาน ผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นว่า การศึกษาต่อเป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็น ที่จะต้องสนับสนุนและให้โอกาสแก่พยาบาล เพื่อเป็นการบำรุงขวัญให้ผู้ประกอบอาชีพพยาบาล มีความรู้สึกรักงานและผูกพันกับอาชีพเพิ่มขึ้น

ปี พ.ศ. 2514 จีรา เจือศิริภักดิ์² ได้ดำเนินการติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา จากโรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยใช้ แบบสอบถามกับพยาบาลที่จบการศึกษาในหลักสูตรอนุปริญญาพยาบาล จากสถานดังกล่าว ในปี พ.ศ. 2507 และ 2508 จำนวน 65 คน ผลการเฝ้าพบว่า พยาบาลที่ไม่ได้มีการ ศึกษาต่อเพิ่มเติมมีเป็นจำนวนมากถึง 35 คน มีผู้ที่เขาศึกษาต่อในสาขาพยาบาลศึกษา คณะ ศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 10 คน พยาบาลที่ไม่ได้มีการศึกษาต่อ ให้เหตุผลว่า มี ภาระรับผิดชอบมากสูงสุดถึง 19 คน รองลงมาคือ ผู้ที่กำลังรอโอกาสจะเข้าเรียน 13 คน สำหรับผู้ที่ให้เหตุผลว่า เพราะเมื่อการเรียนและเห็นว่าเป็นจำเป็นสำหรับชีวิตภายหลัง มี จำนวนน้อยที่สุดคือ 3 คน จะเห็นได้ว่า พยาบาลบางส่วนคงจะยังไม่ได้ศึกษาต่อ แต่ก็ยังมี

---

¹สุปราณี เสนาคิสัย, "เหตุที่ทำให้เกิดความพอใจหรือไม่พอใจในสถานะการทำงานของพยาบาลประจำการในโรงพยาบาล แห่งหนึ่งของประเทศไทย," วารสารพยาบาล 22 (4 ตุลาคม 2516) : 265 - 269.

²จีรา เจือศิริภักดิ์, "การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนพยาบาล ผดุงครรภ์และอนามัย คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่" (วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์- บัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514).

ความสนใจที่จะรอเวลาและโอกาสเพื่อจะได้ศึกษาเพิ่มเติม

ปี พ.ศ. 2514 ทองกษัตริย์ วัชรโรตยาน¹ ได้ทำการศึกษาสำรวจหาสาเหตุที่นิสิตพยาบาล สมัครเข้าศึกษาต่อในคณะครุศาสตร์ โดยวิธีแบบสอบถามกับประชากรนิกพยาบาล ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในคณะครุศาสตร์ 65 คน ผลการศึกษพบว่า นิสิตพยาบาลสมัครเข้าศึกษาต่อในคณะครุศาสตร์ ด้วยสาเหตุต่าง ๆ กันที่สำคัญมี 5 ประการคือ

1. ต้องการศึกษากาความรู้เพิ่มเติม
2. ต้องการเลื่อนวิทยฐานะให้สูงขึ้น
3. ต้องการความก้าวหน้าในอาชีพการงาน
4. ต้องการได้รับปริญญาตรี
5. ต้องการมีวุฒิครูพยาบาล

นิสิตส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 25 - 27 ปี มีความเห็นว่า อายุมีได้เป็นอุปสรรคอย่างใดต่อการเรียน การรวมกิจกรรมและด้านสัมพันธ์ภาพ และสถานภาพสมรสก็ไม่เป็นอุปสรรคต่อการศึกษาเช่นกัน สำหรับโครงการในอนาคต นิสิตส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะพัฒนาต่อไปจนถึงระดับปริญญาโท และรองลงมาก็คือปริญญาเอก อาจเป็นสถาบันการศึกษาทางภายในและนอกประเทศขึ้นอยู่กับโอกาส สถาบันภายในประเทศที่ต้องการเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโทมากที่สุดคือ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การที่นิสิตส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะศึกษาต่อนี้อาจสรุปได้ว่า นิสิตพยาบาล จำนวนใหญ่ปฏิบัติงานอยู่ในตำแหน่งที่ฝ่ายบริการพยาบาล มีความสนใจในการที่จะเพิ่มพูนความรู้อยู่เสมอ เพื่อจะได้ให้บริการประชาชนได้

---

¹ ทองกษัตริย์ วัชรโรตยาน, "สาเหตุที่นิสิตพยาบาล สมัครเข้าศึกษาต่อในคณะครุศาสตร์" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514).

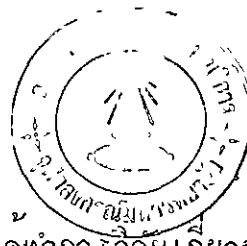
อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยพัฒนาวิชาชีพพยาบาลให้เจริญเทียบเคียงกับวิชาชีพอื่น

No. ปี พ.ศ. 2514 ประคอง อินทรสมบัติ¹ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของพยาบาลต่อกรไปประกอบอาชีพต่างประเทศ โดยได้แบบสอบถามกับพยาบาลจากโรงพยาบาลทุกภาค ผลการวิจัยพอสรุปได้ดังนี้คือ พยาบาลส่วนใหญ่มองว่าประกอบอาชีพต่างประเทศ ถึงร้อยละ 82.88 เหตุผลที่พยาบาลประสงค์จะไปประกอบอาชีพต่างประเทศ ในจำนวนผู้ที่เลือกอันดับหนึ่ง 182 คน ต้องการไปเพราะต้องการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในการทำงาน จำนวนผู้ที่เลือกอันดับสอง 157 คน เพราะต้องการเพิ่มพูนความรู้และต้องการศึกษาต่อเพิ่มเติมเพื่อนำความรู้มาปรับปรุงวิชาชีพพยาบาล นอกจากนี้ได้เหตุผลว่า เงินเดือนในต่างประเทศสูงกว่า และเหตุผลที่เลือกน้อยที่สุดคือ เพราะเจอกับผู้บังคับบัญชาไม่ได้

ปี พ.ศ. 2515 สมศรี ณ ระนอง² ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของพยาบาลเกี่ยวกับวิชาชีพโดยทำการศึกษาคณะพยาบาลในโรงพยาบาลที่มีโรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์ในนครหลวงกรุงเทพธนบุรี ผลการวิจัยพบว่าพยาบาลส่วนใหญ่เห็นคุณค่าและความสำคัญของวิชาชีพพยาบาล คาดหวังที่จะทำการที่มากต่อถึงขั้นปริญญาโท พยาบาลมีโอกาสได้ศึกษาต่อในประเทศมากกว่า ส่วนโอกาสที่จะไปไกลมาต่อต่างประเทศมีน้อย

¹ ประคอง อินทรสมบัติ, "ความคิดเห็นของพยาบาลต่อกรไปประกอบอาชีพต่างประเทศ" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514).

² สมศรี ณ ระนอง, "ความคิดเห็นของพยาบาลเกี่ยวกับอาชีพ : ศึกษาเฉพาะพยาบาลในโรงพยาบาลที่มีโรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์ ในนครหลวงกรุงเทพ ธนบุรี" (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2515).

พ.ศ. 2515 สุนีย์ คณานับ¹ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการเรียนต่อของนักเรียนพยาบาลปีสุดท้ายโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และโรงพยาบาลมิชชัน โดยให้แบบสอบถามกับประชากรนักเรียนพยาบาลทั้งสองโรงเรียน 150 คน ได้แบบสอบถามคืน ร้อยละ 100 ผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักเรียนพยาบาลส่วนใหญ่ เมื่อเรียนจบหลักสูตรชั้นปริญญาแล้ว และปฏิบัติงานตามสัญญาแล้ว ต้องการทำงานต่อในโรงพยาบาลมากที่สุด รองลงมาคือ ต้องการเรียนต่อทั้งในประเทศและต่างประเทศ เหตุผลที่เลือกเรียนต่อต่างประเทศ เพราะมีสถานที่ศึกษาระดับสูงมาก ต้องการมีประสบการณ์มากขึ้นและความคิดดีกว่า นักเรียนส่วนใหญ่คิดว่าควรจะเรียนให้สำเร็จปริญญาตรีพยาบาลในประเทศเสียก่อน จึงไปต่างประเทศ สถาบันที่ต้องการศึกษาต่อในประเทศมากที่สุดคือ คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล รองลงมาคือ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิชาที่ใฝ่อกมากที่สุดคือ การพยาบาลอายุรกรรม - ศัลยกรรม และส่วนใหญ่ต้องการเรียนต่อจนถึงระดับปริญญาโทและเอก โดยได้เหตุผลในการเลือกเรียนวิชาว่า เพราะชอบ มีประโยชน์ในการนำไปใช้ และมีความก้าวหน้ามาก

ปี พ.ศ. 2516 สุภาพ ชีระประทีป² ได้ทำการสำรวจความต้องการเกณฑ์ของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลรามานับปี 2516 พบว่า พยาบาลประจำการส่วนใหญ่ ต้องการศึกษาคือโดยให้เหตุผลว่า ต้องการเลื่อนวิทยฐานะให้สูงขึ้น และต้องการหาความรู้เพิ่มเติมมากที่สุด รองลงมาคือ มีความก้าวหน้าในอาชีพมากขึ้น เงินเดือนสูงขึ้น เมื่อสำเร็จการศึกษาและต้องการได้ปริญญาตรี พยาบาลประจำการส่วนน้อยไม่ต้องการศึกษาคือโดยให้

¹ สุนีย์ คณานับ, "ความต้องการเรียนต่อของนักเรียนพยาบาลปีสุดท้าย โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และโรงพยาบาลมิชชัน" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515).

² สุภาพ ชีระประทีป, "ความต้องการศึกษาต่อของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลรามานับปี 2516" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516).

เหตุผลว่า ต้องการไปทำงานต่างประเทศ และเมื่อเปรียบเทียบกับ การเรียน เกี่ยวกับสถาน ที่ต้องการ การศึกษาต่อพยาบาลส่วนใหญ่ต้องการศึกษาต่อภายในประเทศ ส่วนพยาบาลที่ต้องการศึกษา ต่อต่างประเทศมีประมาณครึ่งหนึ่งของผู้ที่ต้องการศึกษาต่อในประเทศ หลักสูตรการศึกษา พยาบาลระดับสูงกว่าพื้นฐานที่พยาบาลประจำการต้องการศึกษาต่อมากที่สุดคือ ครูพยาบาลระดับที่ต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วิทยาศาสตร์บัณฑิต (สาขาพยาบาลสาธารณสุข) มหาวิทยาลัยมหิดล พยาบาลส่วนใหญ่ต้องการศึกษาต่อสูงสุดถึงระดับปริญญาตรี แต่ผู้ที่ต้องการศึกษาต่อสูงถึง ระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ก็มีจำนวนไม่น้อย

ปี พ.ศ. 2517 เนาวรัตน์ นิยมไทย¹ ได้ศึกษากถึงเหตุผลของนิสิตพยาบาลที่ เลือกเข้าศึกษาต่อในคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยใ้แบบสอบถามกับนิสิต พยาบาล ปีการศึกษา 2517 จำนวน ๖2 คน ได้แบบสอบถามกลับ ร้อยละ 100 ผลการศึกษาว่จ้ย รูปได้คือ นิสิตพยาบาลจำนวนมากมีอายุระหว่าง 24 -27 ปี จึงเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษ พยาบาลขั้นพื้นฐานมาแล้วไม่นานนัก รวมทั้งยังเป็นบุคคลที่อยู่ในวัยกระทัดรัดต่อการที่จะ ก้าวหน้าต่อไปในอาชีพการงาน ในอนาคต และมีความเป็นผู้ใหญ่พอ มีประสบการณ์ในการ ทำงานมาแล้วมากที่สุด 2 ปี และทำงานอยู่ในแผนกศัลยกรรมมากที่สุด เหตุผลที่นิสิตพยาบาล เลือกเข้าศึกษาต่อในคณะครุศาสตร์มีต่างกัน นิสิตพยาบาลจำนวนมาก เป็นผู้ที่มีความตั้งใจที่ จะเข้าศึกษาต่อโดยเล็งเห็นผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับจากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อที่จะได้ทำ ประโยชน์ให้แก่สถาบันวิชาชีพพยาบาล ตลอดจนสังคมไทยให้เหตุผลต่าง ๆ กันเช่น ต้องการ เลื่อนวิทยฐานะให้สูงขึ้น ต้องการเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเอง ต้องการมีความก้าวหน้าใน วิชาชีพ เป็นต้น

¹เนาวรัตน์ นิยมไทย, "เหตุผลของนิสิตพยาบาลที่เลือกเข้าศึกษาต่อใน คณะครุ- ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์- มหาวทิทยาลัย, 2517).

ปี พ.ศ. 2517 ละเอียต สุริยานนท์¹ ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความต้องการศึกษาต่อของนักศึกษาพยาบาลปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลโรงพยาบาลหญิง และโรงเรียนพยาบาลและแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามานับถึ ปีการศึกษา 2517 ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ที่ต้องการศึกษาต่อในประเทศ ให้เหตุผลว่าต้องการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมมากที่สุด รองลงมาคือ ต้องการเลื่อนวิทยฐานะให้สูงขึ้น นักศึกษาว่านวนน้อยที่ไม่ต้องการศึกษาต่อโดยให้เหตุผลว่า เบื่อหน่ายต่อการเรียน และรองลงมา คักว่า มีความรู้เพียงพอในการประกอบอาชีพแล้ว

สำหรับหลักสูตรการศึกษาในประเทศไทย ที่มักศึกษาต่อการศึกษาต่อมากที่สุดกั่วคือ วิทยาศาสตร์บัณฑิต พยาบาลสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล รองลงมาคือครุศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย นักศึกษาส่วนใหญ่ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า สาเหตุการเลือกหลักสูตร เพราะสนใจและชอบวิชานี้ และต้องการนำความรู้ไปไว้ได้เหมาะสมกับการปฏิบัติจริง ในการศึกษาต่อส่วนใหญ่ต้องการรับทุนทางราชการ รองลงมาคือ ลาไปศึกษาโดยเงินทุนส่วนตัว และระดับการศึกษาสูงสุด ที่นักศึกษาคือต้องการ เรียงตามลำดับจากน้อยได้แก่ ปริญญาเอก ปริญญาโท และปริญญาตรี นักศึกษามากกว่าครึ่งหนึ่ง มีความคิดเห็นว่าสถาบันการศึกษาสำหรับพยาบาลในประเทศไทยยังมีน้อยเกินไป ควรขยายระดับการศึกษารองพยาบาลในประเทศไทยได้ถึงระดับ ปริญญาโทเป็นอย่างน้อย และให้ความเห็นว่า การได้มีโอกาสศึกษาต่อจะช่วยให้สามารถให้บริการพยาบาลแก่ประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ทั้งในด้านป้องกัน รักษาและส่งเสริมสุขภาพ

---

¹ ละเอียต สุริยานนท์, "ความต้องการศึกษาต่อของนักศึกษาพยาบาลปีที่ 3 วิทยาลัยพยาบาลโรงพยาบาลหญิง และโรงเรียนพยาบาลและแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามานับถึ ปีการศึกษา 2517 " (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์บัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517).

ปี พ.ศ. 2519 เขาวัดกันต์ เล่าหะจินดา¹ ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสภาพความพึงพอใจงานและความตั้งใจที่จะทำงานอยู่ต่อไป หรือลาออกของพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามกับพยาบาลประจำการทุกคนที่มีหน้าที่ให้บริการพยาบาลแก่ผู้ป่วยโดยตรงในหอผู้ป่วยของโรงพยาบาลรามามิตร² ที่ทำงานมาไม่น้อยกว่า 6 เดือน จำนวน 163 คน พบว่า เกี่ยวกับโครงการของตนเองในระยะ 1 ปีข้างหน้า พยาบาลประจำการส่วนใหญ่ร้อยละ 50.30 ต้องการที่จะทำงานมีจุดมุ่งหมายอยู่ต่อไป รองลงมาคือ ขอการลาออกเพื่อศึกษาต่อ และมีบางคนที่คิดจะลาออกเพื่อเดินทางไปประเทศ และต่างประเทศ

พยาบาลประจำการโดยส่วนรวมมีความพึงพอใจงานในเรื่องสภาพการทำงาน สัมพันธภาพในการทำงาน การปกครองบังคับบัญชา ฐานะทาง ส่วนโอกาสก้าวหน้าในการงาน มีความพึงพอใจต่ำ พบว่า ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ เปิดโอกาสและสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ศึกษาต่อตามความจำเป็นและเหมาะสม และจัดให้มีการอบรมในผู้มีความรู้แก่เจ้าหน้าที่พยาบาลเป็นประจำ แต่เจ้าหน้าที่พยาบาลมีโอกาสเข้าประชุมวิชาการ และการบรรยายพิเศษ ที่จัดขึ้นทั้งภายในและภายนอกสถาบันน้อยมาก จากผลการวิจัยนี้ สรุปได้ว่า พยาบาลมีความต้องการศึกษาต่อจำนวนมากถึงภาควิชาพยาบาลศาสตร์จะจัดโครงการศึกษาเป็นประจำ แต่ก็ยังไม่เพียงพอกับความต้องการ

ปี พ.ศ. 2519 สติมา เรือนทิพย์² ได้ทำการวิจัยศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็น

¹ เขาวัดกันต์ เล่าหะจินดา, "สภาพความพึงพอใจงานและความตั้งใจที่จะทำงานอยู่ต่อไป หรือลาออกของพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลมหาวิทยาลัย ในกรุงเทพมหานคร (วัดยานิพนธ์ปริณายามหาบัณฑิต ภาควิชาพยาบาลศึกษา มัธยมวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519).

² สติมา เรือนทิพย์, "ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาลของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519).

เกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาลของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โดยใจแนบผนวตาม
กับพยาบาลประจำการ 200 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้คือ พยาบาลประจำการส่วนใหญ่
มีความคิดเห็นว่า

1. วิชาชีพพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ทำประโยชน์ต่อสังคมและครอบครัว
2. ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน 8 ชั่วโมงเหมาะสมดีแล้ว
3. ต้องการสภาพการณ์ในการปฏิบัติงานที่มีมนุษย์สัมพันธ์ดีและชอบปฏิบัติงานรวม
กัน เป็นทีม
4. การศึกษาต่อเป็นวิธีที่สำคัญที่สุดในการทำให้ตนเองมีความก้าวหน้าในวิชาชีพและ
ต้องการศึกษาต่อในแขนงวิชาการพยาบาลสาธารณสุข มากที่สุดคือร้อยละ 59.87
5. ไม่มีความตั้งใจจะประกอบอาชีพอย่างแท้จริง เพราะเงินเดือนน้อย
6. สวัสดิการค่านอาหารซึ่งโรงพยาบาลจ่ายให้น่าพอใจ

ปี พ.ศ. 2520 อัสนีย์ เสาวภาพ¹ ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของ
พยาบาลเกี่ยวกับสวัสดิการในโรงพยาบาล สังกัดกระทรวงกลาโหม และทบวงมหาวิทยาลัย
ของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร" ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการและโอกาสในการ
ศึกษาต่อพบว่า พยาบาลส่วนใหญ่ต้องการให้มีการฝึกอบรมเพิ่มเติมความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติ-
งานในหน้าที่ที่กำลังปฏิบัติเพื่อให้เกิดความมั่นใจในการทำงานมากขึ้น และยังต้องการโอกาส
ศึกษาต่อ เพื่อเพิ่มความรู้ให้แก่ตนเองและนำความรู้มาทำประโยชน์แก่สถาบันและวิชาชีพต่อไป
ทั้งนี้เมื่อจำแนกพยาบาลตามอายุ และวุฒิการศึกษาแล้ว พบว่าพยาบาลกลุ่มอายุน้อยมีความ
ต้องการทางด้านโอกาสในการก้าวหน้าและการศึกษาต่อสูงกว่ากลุ่มอายุมาก พบว่าพยาบาล

---

¹ อัสนีย์ เสาวภาพ, "ความคิดเห็นของพยาบาลเกี่ยวกับสวัสดิการในโรงพยาบาล
สังกัดกระทรวงกลาโหม และทบวงมหาวิทยาลัยของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท
ภาควิชาพยาบาลศึกษา ชั้นโทคณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2520).

ที่ถือว่าต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรีขึ้นไป มีความต้องการเกี่ยวกับโอกาสก้าวหน้าและการก้าวหน้าไม่แตกต่างกัน

ปี พ.ศ. 2521 นิตยา อังกามูรณะ¹ ได้ทำการวิจัยที่เกี่ยวกับความพึงพอใจในงานของพยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ จากการบอกถึงความถี่เห็นของพยาบาล จำนวน 130 คน ปรากฏว่า ส่วนใหญ่ต้องการให้มีการส่งเสริมความรู้และประสบการณ์ของพยาบาล เป็นข้อคิดเห็นในสิ่งที่ควรปรับปรุงเพื่อให้เกิดความพึงพอใจในงาน แสดงว่าพยาบาลต้องการมีความรู้และทักษะเพิ่มเติม เพื่อให้บริการพยาบาลที่ดียิ่งขึ้น

ปี พ.ศ. 2521 เขาวลัดภักดิ์ บรรจงปรุ² ได้ทำการสำรวจความต้องการการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลของพยาบาลประจำการ และนักศึกษาพยาบาลปีที่ 3 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า พยาบาลประจำการและนักศึกษาพยาบาลปีที่ 3 โดยส่วนรวบร้อยละ 2.48 มีความต้องการศึกษาต่อ แสดงให้เห็นว่าพยาบาลและนักศึกษาพยาบาลมีความสนใจและปรารถนาที่จะปรับปรุงความรู้ความสามารถของตนเองให้ทัดเทียมกับสภาวะแวดล้อมและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

สำหรับความถี่เห็นเป็นรายด้านเกี่ยวกับอายุ ประสบการณ์ทำงาน สถานะภาพสมรส และวุฒิการศึกษา พบว่า พยาบาลที่มีอายุ ประสบการณ์ทำงาน และสถานภาพสมรส แตกต่างกันไป มีความถี่เห็นเกี่ยวกับการศึกษาต่อแตกต่างกัน ส่วนวุฒิการศึกษาไม่มีผลต่อความถี่เห็น

¹ นิตยา อังกามูรณะ, "ความพึงพอใจในงานของพยาบาล โรงพยาบาลตำรวจ" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521).

² เขาวลัดภักดิ์ บรรจงปรุ, "สำรวจความต้องการการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลของพยาบาลประจำการ และนักศึกษาพยาบาลปีที่ 3 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ภาควิชาพยาบาลศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2521).

นี้ก็คือ พยาบาลและนักศึกษาพยาบาลที่มีวิธีการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาหรือไม่แตกต่างกัน

✓สรุปได้ว่าพยาบาลประจำการส่วนใหญ่ต้องการศึกษาต่อ เพื่อเพิ่มคุณวุฒิให้สูงขึ้น เพื่อยกระดับความเป็นวิชาชีพ และมาตรฐานการพยาบาลให้สูงขึ้น เพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะให้เหมาะสมกับตำแหน่ง เพื่อปรับปรุงความรู้ความสามารถให้ใหม่อยู่เสมอ และเพื่อสร้างประสบการณ์ให้แก่ตนเอง

ปี พ.ศ. 2521 สุภา เศษะอนันต์วงศ์¹ ได้ทำการวิจัยศึกษาเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาลของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลรามธิบดี พบว่าพยาบาลส่วนใหญ่โสด อายุ 25 - 29 ปี ประสบการณ์ทำงาน 2 - 5 ปี ความคิดเห็นเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการประกอบอาชีพพยาบาล และการยกระดับวิชาพยาบาลให้สูงขึ้น พยาบาลประจำการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า วิธีที่จะทำให้ตนมีความก้าวหน้ายิ่งขึ้น จะต้องมีการศึกษาต่อในประเทศ และการค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงงานให้ดีขึ้นเป็นแนวทางที่จะทำให้นักวิชาชีพพยาบาลพัฒนาสูงขึ้น จากผลการวิจัย แสดงให้เห็นว่าพยาบาลส่วนใหญ่มีความรู้ถึงถึงความสำคัญและการศึกษาต่อและต้องการมีการศึกษาต่อ

ผลงานการวิจัยภายในประเทศที่ได้อบรมรวม นอกสรุปรวมได้ว่า นักศึกษาพยาบาลและพยาบาลส่วนใหญ่มีความต้องการศึกษาต่อ เพื่อเพิ่มเติมความรู้ในระดับที่สูงขึ้นกว่าที่ปฏิบัติงานและรู้สึกถึงความจำเป็น ความสำคัญของการศึกษาว่าจะช่วยในการปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานของตน และพัฒนาวิชาชีพพยาบาล ซึ่งผู้บริจาที่เกี่ยวเนื่องกับการศึกษาพยาบาลควรจะได้ตระหนักถึงเรื่องนี้ และส่งเสริมสนับสนุนเปิดโอกาสให้พยาบาลได้มีโอกาสศึกษาค้นคว้าอย่างทั่วถึง อันจะเป็นการตอบสนองความต้องการของพยาบาล บำรุงขวัญ และจูงใจให้พยาบาลปฏิบัติงานพยาบาลอยู่ต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ

¹ สุภา เศษะอนันต์วงศ์, "ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาชีพพยาบาล ของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลรามธิบดี" (วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521).